

Landsverordening houdende wijziging van het Burgerlijk Wetboek van Aruba en een aantal landsverordeningen in verband met de openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht en de reeds opgeheven handelingsonbekwaamheid van gehuwde vrouwen voor het verrichten van bepaalde rechtshandelingen (Landsverordening openstelling huwelijk)

NOTA NAAR AANLEDING VAN HET VERSLAG

Initiatiefnemers hebben met belangstelling kennisgenomen van de vragen van de leden van de fractie van de M.E.P. over de wijziging van het Burgerlijk Wetboek van Aruba en een aantal landsverordeningen in verband met de openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht en de reeds opgeheven handelingsonbekwaamheid van gehuwde vrouwen voor het verrichten van bepaalde rechtshandelingen. Onderstaand zullen ondergetekenden trachten daarop bevredigende antwoorden te geven.

Mirando e embergadura y impacto di e ley aki riba nos sociedad, ta surgi e pregunta dicon iniciadornan no a encamina un proceso di consulta cu pueblo.

In de Staatsregeling van Aruba staat dat alle mensen op Aruba in gelijke gevallen gelijk worden behandeld. Discriminatie op grond van godsdienst, levensbeschouwing, politieke gezindheid, ras, geslacht, kleur, taal, nationale of sociale afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, economische macht, geboorte of enige andere grond is NIET TOEGESTAAN.

In de bewoordingen in de uitspraak van het HOF van 6 december 2022 in de zaak Fundacion Orguyo tegen Land Aruba (ECLI:NL:OGHACMB:2022:135): als aangenomen kan worden dat de meerderheid van de bevolking van Aruba tegen het homohuwelijk is, is dat NIET BESLISSEND.

Dit volgt de doctrine van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, waarin staat dat de toepassing van een grondrecht, zoals het recht op gelijke behandeling, niet afhangt van de aanvaarding door een meerderheid:

“The Court reiterates that it would be incompatible with the underlying values of the Convention if the exercise of Convention rights by a minority group were made conditional on its being accepted by the majority. Were this so, a minority group’s rights

to freedom of religion, expression and assembly would become merely theoretical rather than practical and effective as required by the Convention (see Alekseyev, cited above, § 81).

71. In view of the above considerations, the Court rejects the Government's claim that regulating public debate on LGBT issues may be justified on the grounds of the protection of morals." (EHRM 20 juni 2017, 67667/09, 44092/12 en 56717/12, r.o. 70 en 71 (Bayev and Others v. Russia).

En ook "It would be incompatible with the underlying values of the Convention, as an instrument of the European public order, if the exercise of Convention rights by a minority group were made conditional on its being accepted by the majority" (EHRM 13 juli 2021, 40792/10, 30538/14 en 43439/14, r.o. 52 (Fedotova and Others v. Russia)).

De initiatiefnemers geloven in het creëren van een samenleving zonder vooroordelen en gelijke kansen voor allen.

Dado caso ta di opinion cu esaki a tuma lugar debidamente di por informa na ki forma e consulta aki a tuma lugar, cu kende a reuni y na ki manera a tene cuenta cu nan obhecion, preocupacion y sugerencia.

De initiatiefnemers verwijzen naar het vorige antwoord en merken op dat onze staatsrechtelijke orde geen raadpleging toestaat over welke discriminatie van rechtsbescherming is uitgesloten.

Impresion ta cu riba e tereno aki iniciadornan a carece di e stapnan necesario y importante pa garantisa cu tin sosten amplio di nos sociedad pa cu e ley aki. Esaki no obstante opinion di iniciadornan cu ta trata di un derecho, cu segun nan opinion, un sosten di un mayoria no ta necesario. Iniciadornan no ta di opinion, mirando e tematica aki y e resistencianan ampliamente conoci, cu esaki lo mester tabata un debate nacional.

Initiatiefnemers zijn van mening dat onze staatsrechtelijke orde geen nationaal debat toelaat over welke discriminatie is uitgesloten van wettelijke bescherming. Artikel 1 van de Staatsregeling van Aruba stelt dat alle personen op Aruba in gelijke gevallen gelijk worden behandeld. Discriminatie op grond van godsdienst, levensbeschouwing, politieke gezindheid, ras, geslacht, huidskleur, taal, nationale of sociale afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, economische macht, geboorte of enige andere grond is NIET TOEGESTAAN.

Initiatiefnemers hebben opgemerkt dat de anti-huwelijksgelijkheidsgroepen handtekeningen hebben verzameld en niet het gewenste aantal hebben bereikt. Hoewel de handtekeningen niet geverifieerd zijn, als we hen het voordeel van de twijfel geven en aannemen dat de 16.000-18.000 verzamelde handtekeningen legale inwoners zijn, vertegenwoordigt dit slechts 15,8% van onze bevolking. Als we aannemen dat de 16.000-18.000 niet-geverifieerde handtekeningen inwoners van Nederlandse nationaliteit met stemrecht vertegenwoordigen, vertegenwoordigt dit slechts 28,3% van het electoraat. Gezien het feit dat 84,2% van onze bevolking de petitie om in cassatie te gaan NIET heeft ondertekend, verwerpen we het argument dat de initiatiefnemers niet de benodigde stappen hebben gezet.

Daarnaast kan op dezelfde wijze geargumenteed worden dat kerken en andere religies naast de officiële godsdienst, de Katholieke, op de steun van een meerderheid van ons volk moet kunnen rekenen om te kunnen bestaan en opereren op Aruba. Dit is uiteraard onacceptabel en de vrijheid van geloof wordt gegarandeerd door onze Staatsregeling ongeacht of het door de meerderheid wordt aangehangen of niet.

Iniciadornan ta na altura cu ta en espera di un decision di casacion riba e topico aki.

Initiatiefnemers zijn zich ervan bewust dat het proces van nietigverklaring van het huwelijk een apart proces is dat los staat van het onderhavige voorstel, ook al hebben beide hetzelfde doel: het bereiken van huwelijkse gelijkheid. Initiatiefnemers willen opmerken dat de regering als belangrijkste reden heeft opgegeven om in cassatie te gaan is dat de rechter niet in de stoel van de wetgever mag gaan zitten. Het publieke argument van de regering is dat ze willen dat het parlement de kwestie van het huwelijk voor koppels van hetzelfde geslacht regelt, en dat is precies wat dit initiatief bereikt.

Por splica dicon no ta warda un contesta di casacion prome cu trata e ley aki.

Dienaangaande merken ondergetekenden op dat het ontwerp los staat van de cassatie en beide een eigen traject belopen. Het is de mening van de initiatiefnemers dat handelen om discriminatie te verhelpen nooit afhankelijk kan zijn van externe zaken of factoren.

Mirando e expresion di un di e iniciadornan haci den medionan di comunicacion ta keda sugeri cu ta contra di religion na Aruba y cu lo mester deporta pastornan cu no ta di pais Aruba, sigur ta lanta e siguiente pregunta:

Co-iniciadornan ta aproba dicho comportacion?

Volgens initiatiefnemers is het initiatief om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met het ontwerp gecorrigeerd wordt. Het initiatief impliceert geen goedkeuring of afkeuring van één van de initiatiefnemers. Initiatiefnemers merken wel op dat artikel 1 van onze Staatsregeling bescherming biedt tegen discriminatie op grond van nationale afkomst en godsdienst.

Respect voor onze staatsrechtelijke orde waarin de scheiding van kerk en staat is opgenomen is geboden voor Arubanen en degenen die Aruba tot hun huis hebben gemaakt en wel voor het welzijn van eenieder.

Alabes e expresion aki por sugeri discriminacion y racismo. Co-iniciadornan ta aproba dicho comportacion y expresion?

Dienaangaande merken ondergetekenden op dat het ontwerp bedoeld is om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met onderhavig ontwerp wordt gecorrigeerd. Het initiatief impliceert geen goedkeuring of afkeuring van een van de initiatiefnemers. Wel wordt opgemerkt dat artikel 1 van onze Staatsregeling bescherming biedt tegen discriminatie op grond van nationale afkomst en ras. De initiatiefnemers veroordelen alle vormen van discriminatie, ook tegen LGBT-personen.

Un di iniciadornan di e ley aki ta bay tur caminda y yama tur hende cu no tin su mesun opinion como homofobico, esaki ta e pensamiento tambe di tur otro co-iniciadornan? Por favor splica pakico si y pakico no.

Dienaangaande merken ondergetekenden op dat het ontwerp bedoeld is om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met onderhavig ontwerp wordt gecorrigeerd. Het initiatief impliceert geen goedkeuring of afkeuring van een van de initiatiefnemers. Wel hopen initiatiefnemers dat het initiatief zal leiden tot een minder bevooroordeelde samenleving. Het beschouwen van LGBT-personen of koppels als minder dan heteronormatieve personen of koppels is een vorm van discriminatie die bekend staat als homofobie. Het is niet anders dan discriminatie op basis van ras, godsdienst, nationale afkomst, enz.

Un di e iniciadornan cu ta bisa cu e ta e representante di e comunidad di LGBT na Aruba, ta un persona cu ta pasa ta dividi tur dia, atacha y ofende tur hende. Co-iniciadornan ta haya e comportacion di e miembro aki ta uno corecto?

Dienaangaande merken ondergetekenden op dat het ontwerp bedoeld is om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met onderhavig ontwerp wordt gecorrigeerd. Het initiatief impliceert geen goedkeuring of afkeuring van een van de initiatiefnemers. Initiatiefnemers erkennen wel dat een van de initiatiefnemers lid is van de LGBT-gemeenschap. Historisch gezien zijn LGBT-rechten op Aruba alleen vooruitgegaan wanneer leden van de gemeenschap actie hebben ondernomen, te beginnen met de zaak Oduber-Lammers in 2006, gevolgd door een amendement van ons burgerlijk wetboek die werd ingediend door voormalig parlamentslid Desiree Croes in 2016, de Hof-uitspraak in de zaak Fundacion Orguyo in 2022 en nu dit wetsontwerp in 2023. De initiatiefnemers vertegenwoordigen de kiezers in het Parlement, omdat stemmen geheim zijn, kan niemand verklaren een gemeenschap te vertegenwoordigen en geen van de initiatiefnemers heeft verklaard de LGBT-gemeenschap te vertegenwoordigen. Initiatiefnemers zijn serieus in hun werk en in de behandeling van wetten om een meer inclusieve samenleving te creëren in lijn met onze Staatsregeling en we hopen dat elk parlamentslid hun eed of belofte kan waarmaken in hun verdediging van de Staatsregeling van Aruba.

Co-iniciadornan ta haya cu esaki ta e imagen cu mester ser duna eyfo di e comunidad LGBT?

Initiatiefnemers vinden dat het belangrijk is op te merken dat de LGBT-gemeenschap uit dezelfde diversiteit bestaat als de heteroseksuele gemeenschap. Verder vinden initiatiefnemers het belangrijk om deel uit te maken van een gemeenschap met anderen, ondanks onze verschillen. Het subjectieve beeld, misschien zelfs politiek van de een moet geen invloed hebben op de poging om de huidige discriminatie die heerst in onze samenleving te corrigeren.

Co-iniciadornan ta sostene e accion di e iniciador principal caminda conscientemente ta hiba discussionnan mediante prensa cu colega Parlamentario di otro isla uzando ofensa y involucrando famia?

Initiatiefnemers zijn van mening dat het wetsvoorstel bedoeld is om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met onderhavig ontwerp wordt gecorrigeerd. Het initiatief impliceert geen goedkeuring of afkeuring van een van de initiatiefnemers. We willen dat publieke dienaren zich aan de wet houden.

Boso ta di acuerdo cu asina ta e manera pa atende cu e tematica y hiba debate constructivo pa yega na solucion (of compondemento)?

Initiatiefnemers menen dat het wetsvoorstel bedoeld om is het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht, waarmee ze een oplossing willen bieden voor een vorm van discriminatie die vandaag de dag in onze samenleving bestaat. Initiatiefnemers menen dat samen met elkaar in een gemeenschap blijven leven ondanks de verschillen essentieel is voor de harmonie van onze bevolking.

Mirando e actitud y comportacion di e iniciador principal di e ley aki, pregunta ta si e co-iniciadornan ta haya cu e persona aki ta digno pa representa e comunidad di LGBT?

Initiatiefnemers zijn van mening dat het wetsvoorstel bedoeld is om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met onderhavig ontwerp wordt gecorrigeerd. Het initiatief impliceert geen goedkeuring of afkeuring van een van de initiatiefnemers. Vertegenwoordiging in het parlement wordt bepaald op basis van democratische verkiezingen, uiteindelijk is het aan de mensen om te kiezen wie hen zal vertegenwoordigen in het hoogste orgaan van ons land. Initiatiefnemers benadrukken dat de hoofdinitiatiefnemer met voorkeurstem gekozen werd, iets wat niemand in de MEP-fractie heeft bereikt, maar het debat over wie waardig is om te vertegenwoordigen is niet relevant voor het wetsontwerp.

Si iniciadornan por a tuma nota di desaroyonan internacional caminda dia pa dia nos por ripara cu mas resistencia contra e comunidad di LGBT debi na diferente actividadnan teni y manera ta bin ta indoctrina e comunidad contra tur hende cu tin otro pensamiento. Un di e ehempelnan ta e sucedido cu a sosode ultimo na Los Angeles unda cu a haci procession di Hesus na Cruz y a haci un cantidad di mofa di Hesus na e cruz demostrando un falta di respet total. Co-iniciadornan ta apoya tipo di actividadnan asina unda cu ta burla di Dios den e afan pa haya rason?

Initiatiefnemers erkennen de toenemende polarisatie in samenlevingen over de hele wereld. Ze vinden het belangrijk om samen deel uitmaken van de samenleving, ondanks onze verschillen. De beste manier om dit te bereiken is door wederzijds respect. Dit omvat respect voor godsdienstige mensen en hun tradities en voor mensen met andere gedachten en/of persoonlijke eigenschappen. De LGBT-gemeenschap heeft ook te maken met pogingen om huwelijksgelijkheid te belemmeren door religieuze groeperingen die hun doctrine willen opleggen aan de hele gemeenschap, zelfs aan degenen die geen deel uitmaken van hun religieuze

groepering. De LGBT-gemeenschap vecht voor het recht om hun privéleven in te richten volgens hun wensen, sommige religieuze groepen verzetten zich hiertegen en willen hun doctrine opleggen aan alle mensen, zelfs aan degenen die hun godsdienst niet aanhangen en dit is in strijd met onze staatsrechtelijke orde.

Verder vinden initiatiefnemers het belangrijk om op te merken dat de steun voor het homohuwelijk in de Verenigde Staten volgens Gallup in 2023 71% zal bedragen. Dit is even hoog als in 2022, het hoogste percentage ooit, vergeleken met 27% in 1996. In de Verenigde Staten, net als in andere landen over de hele wereld, waaronder Aruba, blijft de steun voor het homohuwelijk consistent groeien.

Iniciadornan ta pro actividadnan asina contra religion den pais Aruba?

Initiatiefnemers erkennen de toenemende polarisatie in samenlevingen over de hele wereld. Ze vinden het belangrijk om samen deel uitmaken van de samenleving, ondanks onze verschillen. De beste manier om dit te bereiken is door wederzijds respect. Dit omvat respect voor godsdienstige mensen en hun tradities en voor mensen met andere gedachten.

Den e memorie van toelichting na pagina 8 ta sugeri un 'causale verband' entre homosexualidad y problemanan di salud mental. Iniciadornan a indica cu unabes cu ta aproba e ley aki e wachtlíjst na Respaldo ta baha. Iniciadornan por brinda Parlamento e estudio unda ta prueba e 'causale verband' aki?

Initiatiefnemers geven hieronder toegang tot het artikel genoemd in de Memorie van Toelichting.

<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0249125>

Segun e nader rapport iniciadornan ta subraya e hecho cu e ley aki ta e prome stapnan di emancipacion di parehanan di mesun sexo. Claramente e ley aki lo conoce su consecuencianan. No obstante e hecho cu e siguietemente preguntanan no tin directamente haber cu e contenido di e ley aki si tin relacion indirecto y ta mara na posibel consecuencia di introduccion di dicho ley. Tin di nan cu ya caba ta punto di discussion.

Si iniciadornan haya e posibilidad di ta un Minister di Enseñansa y cu scolnan publico ta cay bao di su encargo, lo introduci un curriculum desde scol preparatorio y / of basico unda ta enfoca riba e relacion di parehanan di mesun sexo y nan actonan sexual? Si por splica Parlamento dicon si of dicon no?

Dit ontwerp gaat over het openstellen van huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er ongelijkheid is die met dit ontwerp wordt gecorrigeerd. Ontwikkeling van onderwijs wordt het beste beheerd door deskundigen op het veld, die onafhankelijk zijn van enig politiek agenda. Dit initiatief is niet gericht op enig verandering in het onderwijsbeleid en heeft geen invloed op de inhoud van het curriculum. De initiatiefnemers zijn van mening dat dit ontwerp inderdaad een gevolg heeft, maar een positief gevolg waar bewezen zal kunnen worden dat we een samenleving vormen die elk van haar burgers accepteert zoals hij is.

Pa locual ta enseñansa nos por a tuma nota cu na Aruba un scol publico a dicidi di cuminsa nan propio curiculo unda ta enfoca riba e relacion di mesun sexo. Nos por a tuma nota cu e iniciador principal a sali y defende e cambio di curiculo. Pregunta ta si e otro co-iniciadornan tambe ta apoya e cambio di curiculo. Si por splica Parlamento pakico si of pakico no?

Dit ontwerp gaat over het openstellen van huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er ongelijkheid is die met dit ontwerp wordt gecorrigeerd. Ontwikkeling van onderwijs wordt het beste beheerd door deskundigen op het veld, die onafhankelijk zijn van enig politiek agenda. Dit initiatief is niet gericht op enig verandering in het onderwijsbeleid en heeft geen invloed op de inhoud van het curriculum. Er moet op gewezen worden dat er geen curriculum wijziging is geweest, maar wel het tonen van de NOS jeugdjournaal aan de leerlingen. Desinformatie is niet constructief om de gemeenschap verder op te bouwen. Daarom hopen initiatiefnemers dat de Statenleden zich goed (laten) informeren, zodat ze geen foutieve verklaringen afleggen die angst en haat in de gemeenschap aanwakkeren, terwijl we moeten blijven werken naar een eenheid toe.

Na Hulanda nos por a wak cu a bin hopi resistencia y critica riba e contenido y e cambio di curiculo na unda a bin paro na locual ta educacion cu tabata ser brinda na muchanan entre 4 pa 12 año unda cu ta siña e muchanan con pa atende entre otro masturbacion di partinan intimo. Con iniciadornan ta wak esaki?

Het ontwerp is bedoeld om het huwelijk uitbreiden naar volwassen stellen van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er ongelijkheid is die met dit ontwerp wordt gecorrigeerd. Ontwikkeling van onderwijs wordt het beste beheerd door deskundigen op het veld, die onafhankelijk zijn van enig politiek agenda. Dit initiatief is niet gericht op enig verandering in het onderwijsbeleid en heeft geen invloed op de inhoud van het curriculum. De initiatiefnemers hebben geen commentaar op onderwijs in enig ander land. Huwelijksgelijkheid in Aruba gaat over het formaliseren van een relatie tussen twee toestemmende volwassenen en heeft geen correlatie met het

onderwijzen van kinderen. De poging om ze te relateren is betreurenswaardig en voedt het wantrouwen tussen groepen terwijl we juist gelijkenissen moeten zoeken die zich richten op onze gemeenschappelijke menselijkheid.

Nos lo mester inculca e tipo di curiculo aki den enseñansa na Aruba?

Het ontwerp is bedoeld om het huwelijk uitbreiden naar volwassen stellen van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er ongelijkheid is die met dit ontwerp wordt gecorrigeerd. Ontwikkeling van onderwijs wordt het beste beheerd door deskundigen op het veld, die onafhankelijk zijn van enig politiek agenda. Dit initiatief is niet gericht op enig verandering in het onderwijsbeleid en heeft geen invloed op de inhoud van het curriculum. Gezien het feit dat er geen enkel verband tussen het ontwerp en onderwijs is, hebben initiatiefnemers geen commentaar.

Na Hulanda e curiculo aki a crea hopi problema emocional no solamente riba e muchannan pero tambe riba e mayornan. Inicialornan por splica Parlamento con prepara nan ta kere Aruba ta pa atende cu impactonan cultural y mental cu por bin cu un cambio di curiculo asina drastico pa mucha y mayornan?

Het ontwerp is bedoeld om het huwelijk uitbreiden naar volwassen stellen van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er ongelijkheid is die met dit ontwerp wordt gecorrigeerd. Ontwikkeling van onderwijs wordt het beste beheerd door deskundigen op het veld, die onafhankelijk zijn van enig politiek agenda. Dit initiatief is niet gericht op enig verandering in het onderwijsbeleid en heeft geen invloed op de inhoud van het curriculum. Gezien het feit dat er geen enkel verband tussen het ontwerp en onderwijs is, hebben initiatiefnemers geen commentaar.

Si introduci e ley aki, un di e cambionan mas grandi cu lo mester wordo implementa na scol ta e derecho riba privacidad y unda lo mester traha un baño separa. E inicialornan ta di acuerdo cu tur scol lo mester percura pa un baño separa si of no? Si por informa pakico si of pakico no?

Het ontwerp is bedoeld om het huwelijk uitbreiden naar volwassen stellen van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er ongelijkheid is die met dit ontwerp wordt gecorrigeerd. Aangezien het huwelijk over twee volwassenen gaat en niet over kinderen, begrijpen wij de redenering niet. De invoering van het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht heeft in geen enkel land aparte toiletruimtes als vereiste gehad en we verwachten niet dat dit op Aruba anders zal zijn.

Alabes si Parlamento por ricibi un raming total di e gastonan pa tin un baño separa pa tur scol na Aruba?

Het goedkeuren van de landsverordening voor huwelijk voor koppels van hetzelfde geslacht brengt geen enkel verandering teweeg op scholen.

Iniciadornan por duna Parlamento un kostenplaatje di cuanto e lo sali pa haci cambionan infrastructural den tur departamento di Aruba pa zorg pa e privacidad di e grupo LGBT ta ser respeta?

Gezien het huwelijk tussen heteroseksuele koppels niet heeft geleid tot infrastructurele veranderingen in enig departement in Aruba om hun privacy te waarborgen, is het niet te verwachten dat dit anders zal zijn voor homoseksuele koppels die zullen huwen.

Iniciadornan por splica pakico e escogencia di matrimonio di mesun sexo y no ampliamento di e geregistreerd partnerschap?

Koppels van hetzelfde geslacht beperken tot alleen het geregistreerd partnerschap, terwijl koppels van hetzelfde geslacht de keuze hebben tussen het geregistreerd partnerschap en het huwelijk, creëert institutionele discriminatie die in strijd is met onze Staatsregeling.

Het creëren van een instituut, het geregistreerde partnerschap, dat als doel heeft koppels van hetzelfde geslacht de symbolische en emotionele balans te bieden dat huwelijk met zich meebrengt, wordt gezien als een 'separate, but equal' (aparte, maar gelijke) oplossing. De doctrine van 'separate, but equal' (apart, maar gelijk) maakt deel uit van de segregatieperiode in de Verenigde Staten, waarin personen met een donkere huidskleur alleen achter in de bus mochten zitten. Er werd toentertijd beargumenteerd dat de behandeling gelijk, maar apart, is, aangezien mensen met donkere huidskleur ook naar dezelfde bestemming werden vervoerd. Tegenwoordig erkennen we dat dit soort aparte behandeling is, niets van doen heeft van gelijke behandeling. In het licht hiervan is de keuze voor een aparte status voor koppels van hetzelfde geslacht nog steeds discriminatie. Ook al zijn de juridische gevolgen praktisch hetzelfde (zie ook Hof - Orguyo/ Land Aruba, paragraaf 2.43).

De Staatsregeling van Aruba stelt dat mensen op Aruba in gelijke gevallen gelijk worden behandeld. Discriminatie op grond van godsdienst, levensbeschouwing, politieke gezindheid, ras, geslacht, huidskleur, taal, nationale of sociale afkomst, het

behoren tot een nationale minderheid, economische macht, geboorte of enige andere grond is NIET TOEGESTAAN.

Iniciadornan por brinda Parlamento un cifra real y no un a base di un encuesta haci door di e iniciador principal di cuanto matrimonio di mesun sexo ta ser premira di lo ser realiza aki na Aruba si e ley aki pasa?

Extrapolerend van het Nederlandse cijfer, dat is aangepast aan de omvang van onze bevolking, is te voorzien dat er 12 huwelijken van dezelfde sekse per jaar zullen zijn.

Dit cijfer komt overeen met het werkelijke aantal dat bij de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister zijn geregistreerd voor wat betreft geregistreerd partnerschap van koppels van hetzelfde geslacht (er wordt verwezen naar paragraaf 8 van van de memorie van toelichting en paragraaf 1.9 van het Nader rapport van dit initiatiefontwerp).

Iniciadornan por brinda Parlamento un cifra real y no un a base di un encuesta haci door di e iniciador principal cuanto persona di mesun sexo ta desea di casa y cuanto lo desea pa amplia e geregistreerd partnerschap?

Het initiatiefontwerp is om een discriminatie te corrigeren die bestaat doordat onze wetten in strijd zijn met onze Staatsregeling; verschillend koppels van hetzelfde geslacht hebben rechtszaken aangespannen tegen Land Aruba omdat ze gediscrimineerd worden. Het creëren van een samenleving zonder vooroordelen en gelijke kansen is het doel van de wet, onafhankelijk van de vraag het huwelijk of geregistreerd partnerschap. Voor de rest wordt verwezen naar het antwoord op de vorige vraag.

Un grupo grandi di comunidad di LGBT ta desea di tin paz y nan ta bibando cu nan pareha pa añanan caba y no ta desea di casa. Kico e iniciadornan di e ley aki a haci pa acomoda e grupo personanan di mesun sexo cu no kier casa pero si kier mas proteccion?

Het is onmogelijk voor een koppel van dezelfde sekse om in vrede te leven nu de wetten van hun land hen discrimineren op basis van hun seksuele geaardheid. Het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht heft het geregistreerd partnerschap niet op, noch verplicht het het huwelijk. Omdat de regering heeft aangegeven te werken aan het opnemen van meer rechten in het geregistreerd partnerschap, hebben de initiatiefnemers zich alleen gericht op het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht.

Hetzelfde geldt voor heteroseksuele stellen, die een langdurige relatie hebben en niet willen trouwen, er kan ook een samenlevingscontract worden afgesloten. Dit is een beslissing voor elke individuele koppel, die dezelfde opties verdient als een heteroseksuele koppel.

Er is een grote groep van de LGBT-gemeenschap die wil trouwen en ook hun vrede telt mee. Het is belangrijk dat niet zij die vechten voor gelijkheid in het huwelijk en het opeisen van hun grondwettelijke rechten tweedracht zaait. Historisch gezien zijn vrouwen, mensen van een ander ras, van wie velen ook hebben gestreden voor burgerrechten, geconfronteerd met hetzelfde argument dat leden van hun gemeenschap blij waren met de status quo, maar dat heeft nooit geleid tot een voortzetting van geïnstitutionaliseerde discriminatie. Racisme is niet de schuld van mensen van een ander ras, noch is homofobie de schuld van LGBT-mensen. In vrede leven is iets waar we allemaal naar verlangen.

E ley aki ta discrimina tur pareha di mesun sexo pero tambe pareha homber y muher cu no kier casa pa nan haya nan proteccion. Dicon iniciadornan a opta no amplia geregistreerd partnerschap y a concentra solamente riba e ley?

De wijziging in ons Burgerlijke Wetboek (BWA), goedgekeurd in 2016 en geïmplementeerd in 2021, is discriminerend omdat ze een geregistreerd partnerschap hebben gecreëerd zonder dezelfde juridische gevolgen als van het huwelijk. De regering heeft aangegeven te werken aan de uitbreiding van het geregistreerd partnerschap en daarom richten initiatiefnemers zich op het huwelijk voor koppels van hetzelfde geslacht.

Den matrimonio entre homber y muher tin e opcion pa adopta. Dicon e iniciadornan a scoge pa no duna e pareha casa di mesun sexo e derecho civil di por adopta un mucha?

Hierbij verwijzen initiatiefnemers naar paragraaf 6 van de memorie van toelichting en paragraaf 3.2 van het Nader rapport over dit initiatiefontwerp.

Kico ta e pensamento di e iniciadornan riba e derecho di tin un famia?

Het recht op het hebben van een gezin en de bescherming van dit recht wordt gewaarborgd door artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Voor dit doel volgen de initiatiefnemers, voor koppels van hetzelfde geslacht, de definitie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens:

“The Court notes that it is undisputed that the relationship of a same-sex couple like the applicants falls within the notion of “private life” within the meaning of Article 8. Similarly, the Court has already held that the relationship of a cohabiting same-sex couple living in a stable de facto partnership falls within the notion of “family life” (see Schalk and Kopf, cited above, § 94). It follows that the facts of the present applications fall within the notion of “private life” as well as “family life” within the meaning of Article 8” (EHRM 14 december 2017, 44057/12 & 60088/12 (Orlandi / Italië)).

Nan no ta di acuerdo cu un pareha di mesun sexo ta apto pa adopta y tin nan mesun famia?

Stellen van hetzelfde geslacht hebben dezelfde waarde en zijn vrij om een gezin te vormen. Veel LGBT-gezinnen hebben kinderen en alle onderzoeken tonen aan dat kinderen uit LGBT-gezinnen zich beter kunnen aanpassen dan kinderen uit heteronormatieve gezinnen.

E iniciadornan por duna nos un splicacion ki efecto psicologico e decision aki di no brinda e matrimonio di mesun sexo e oportunidad di por adopta un mucha y tin nan famia por tin riba nan salud mental y e nucleo di matrimonio di mesun sexo?

Gezien de kleine omvang van onze gemeenschap en de uitgebreide familiebanden, is lokale adoptie in de praktijk niet echt beschikbaar voor heteroseksuele en ook niet voor homoseksuele koppels. In de afgelopen tien jaren heeft er slechts één adoptie plaatsgevonden van een kind zonder biologische band aan de adoptieouders. De meeste adopties op Aruba worden gedaan door een stiefvader of stiefmoeder. Ouders die internationaal willen adopteren moeten worden goedgekeurd door een voogdijraad om te bepalen of ze geschikt zijn. Het is de initiatiefnemers niet duidelijk dat paren van hetzelfde geslacht zouden worden uitgesloten van adoptie in een buitenlands rechtsgebied als hun wetgeving dit toestaat.

Iniciadornan di e ley aki por duna den nan propio palabra ki nificacion matrimonio tin pa nan cu no ta e parti civil (esta cu ta haya derechonan civil)?

Er zijn veel redenen waarom koppels besluiten om te trouwen. Uit liefde, voor kameraadschap, voor een levensverbintenis, om familie zekerheid te bieden, om een publieke verbintenis met elkaar aan te gaan, voor een wettelijke status en financiële zekerheid, om religieuze redenen. Dezelfde motivering die bestaat voor heteroseksuele koppels om in het huwelijk te treden, bestaat ook voor homoseksuele koppels.

Si ta e derechonan civil so, pakico no a amplia e geregistreerd partnerschap?

Koppels van hetzelfde geslacht beperken tot alleen het geregistreerd partnerschap, terwijl koppels van hetzelfde geslacht de keuze hebben tussen het geregistreerd partnerschap en het huwelijk, creëert institutionele discriminatie die in strijd is met onze Staatsregeling.

Het creëren van een instituut, het geregistreerde partnerschap, dat als doel heeft koppels van hetzelfde geslacht de symbolische en emotionele balans te bieden dat huwelijk met zich meebrengt, wordt gezien als een 'separate, but equal' (aparte, maar gelijke) oplossing. De doctrine van 'separate, but equal' (apart, maar gelijk) maakt deel uit van de segregatieperiode in de Verenigde Staten, waarin personen met een donkere huidskleur alleen achter in de bus mochten zitten. Er werd toentertijd beargumenteerd dat de behandeling gelijk, maar apart, is, aangezien mensen met donkere huidskleur ook naar dezelfde bestemming werden vervoerd. Tegenwoordig erkennen we dat dit soort aparte behandeling is, niets van doen heeft van gelijke behandeling. In het licht hiervan is de keuze voor een aparte status voor koppels van hetzelfde geslacht nog steeds discriminatie. Ook al zijn de juridische gevolgen praktisch hetzelfde (zie ook Hof - Orguyo/ Land Aruba, paragraaf 2.43).

Con lo para cu e grupo di geregistreerd partnerschap na Aruba den bista cu esaki no tabata prioridad di e iniciadornan, nan tin di ser forsa pa casa mientras nan no kier pa por haya derechonan civil?

Omdat de regering heeft aangegeven te werken aan het opnemen van meer rechten in het geregistreerd partnerschap, hebben de initiatiefnemers zich alleen gericht op het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht.

Initiatiefnemers erkennen de wens van koppels, hetzij die nu van het andere of van hetzelfde geslacht is, dat hun relatie wordt erkend en beschermd door de wet en dat ze burgerrechten hebben, zonder dat ze hoeven te trouwen. Deze paren kunnen ervoor kiezen een geregistreerd partnerschap aan te gaan. Initiatiefnemers hebben ervoor gekozen om het geregistreerd partnerschap naast het huwelijk te behouden.

Onder andere omdat het belangrijk is dat het geregistreerd partnerschap voldoet aan de 'core rights y supplementary rights' (kernrechten en aanvullende rechten) conform de uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in samenhang met artikel 1 van onze Staatsregeling. Het is de mening van de initiatiefnemers, maar volgens ons ook de regering, dat het geregistreerd partnerschap op dit moment niet aan deze rechten voldoet. Het is echter te hopen dat, zoals aangegeven, de regering

zo spoedig mogelijk een wetsvoorstel bij het parlement zal indienen om dit te corrigeren.

Un di e fenomenan actualmente mas grandi ta matrimonio ficticio. Inicialmente a investiga ki impacto e introduccion di e ley aki lo por tin? Con inicialmente ta wak esaki?

Het doel van een schijnhuwelijk is om de rechten van een huwelijk te verkrijgen, maar dat is niet echt gericht op (onder andere) de wettelijke vereiste van trouw, steun en hulp aan elkaar. Dit staat los van het feit of iemand van verschillend of van hetzelfde geslacht is. Op dit moment kan iemand met een seksuele oriëntatie van het andere geslacht al gebruik maken van het huwelijksinstituut zoals we dat nu kennen, om toegang te krijgen tot de voordelen, zonder echte gevoelens te hebben voor veronderstelde heteroseksueel echtpaar te huwen.

Huwelijksgelijkheid verandert hier niets aan, omdat iedereen al de mogelijkheid heeft om illegaal (opzettelijk) het systeem te bedriegen voor zijn of haar eigen voordeel, onafhankelijk van zijn of haar seksuele geaardheid.

Het is belangrijk om op te merken dat de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister en/of DIMAS alle koppels test om de legitimiteit van hun relatie vast te stellen, ongeacht of ze van hetzelfde of het andere geslacht zijn.

E lo aumenta?

Initiatiefnemers verwijzen naar het antwoord op de vorige vraag.

Con lo bay controla esaki?

Onze wetten hebben instrumenten om schijnhuwelijken te voorkomen (artikelen 1:44, 1:53 en 1:71a van het Burgerlijk Wetboek van Aruba). Dit geldt zowel voor huwelijken tussen personen van verschillend geslacht als voor huwelijken tussen personen van hetzelfde geslacht.

Inicialmente por brinda Parlamento e cifranan exacto pa cu e efecto cu e introduccion di e ley aki lo bay tin riba nos fondo di pensioen (pensioen di viudo(a) y e pensioen di pareha)?

Het homohuwelijk zal een ongelijkheid in onze gemeenschap corrigeren. Leden van de LGBT-gemeenschap betalen dezelfde belasting en dragen dezelfde sociale premies af (AZV en AOV). Het is dan meer dan eerlijk dat ze ook profiteren van het pensioenfonds

waaraan ze bijdragen. Gezien het feit dat ongeveer 12 echtparen per jaar zullen huwen, zien we geen significante verandering voor het pensioenfonds. Dit blijkt uit de cijfers van de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister en is opgenomen in de MvT die aangeeft dat het aantal huwelijken met meer dan de helft is gedaald van 862 in 2009 naar 402 in 2021.

Si esaki no ta e caso, mirando e retonan ya existente di dicho fondo, no ta haya esaki un actitud irresponsabel di no brinda e cifranan hunto cu e ley?

Initiatiefnember verwijzen naar het antwoord op de vorige vraag en merkt op dat de Raad van Advies geen zorgen heeft geuit over het effect op de pensioenfonds, maar over de kosten van de aanpassing van het ICT-systeem van de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister die op eenmalig €5.000,- en €1.500,- per jaar uitkomen.

Initiatiefnemers vragen zich af of op enigerlei wijze het heteroseksuele huwelijk een halt toeroepen/verbieden om de bestaande uitdaging op bedoelde fonds te verzachten?

Iniciador principal ta indica tur caminda cu matrimonio di mesun sexo ta un derecho. Co-iniciadornan ta di acuerdo cu esaki y por confirma unda esaki ta angra?

Artikel 1 van de Staatsregeling van Aruba bepaalt dat alle personen op Aruba in gelijke gevallen gelijk worden behandeld. Discriminatie op grond van godsdienst, levensbeschouwing, politieke gezindheid, ras, geslacht, huidskleur, taal, nationale of sociale afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, economische macht, geboorte of enige andere grond is niet toegestaan.

Terwijl Aruba het huwelijk aanbiedt aan paren van verschillend geslacht, is het ook een recht voor paren van hetzelfde geslacht.

E iniciador principal ta bisa cu nos Constitucion ta uno cu ta discrimina pareha di mesun sexo. Iniciadornan por indica unda e discriminacion aki contra pareha di mesun sexo ta angra den nos Constitucion?

Het is geen van de initiatiefnemers van dit idee bekend, maar het vertegenwoordigt zeker niet het standpunt van de initiatiefnemers. Het is duidelijk dat onze Staatsregeling bescherming biedt tegen discriminatie. Onze huidige wetgeving die het huwelijk tussen partners van hetzelfde geslacht verbiedt of een onderscheid maakt tussen partners van hetzelfde geslacht en die van het andere geslacht is discriminerend.

E iniciador principal di e ley aki a expresa recientemente cu LGBT mester ta un asunto di Reino. Co-iniciadornan ta di acuerdo cu e expresion aki? Dicon si of dicon no?

Elk land in het Koninkrijk is verantwoordelijk voor het realiseren van mensenrechten en fundamentele vrijheden. Het waarborgen van deze rechten en vrijheden is een zaak van het Koninkrijk.

Mensen in de LGBT-gemeenschap hebben, net als iedereen op Aruba, het recht en belang dat hun rechten worden gerespecteerd. Aangezien deze rechten volgens het Statuut van het Koninkrijk beschermd zijn, is het de zaak van het Koninkrijk om ervoor te zorgen dat de mensenrechten worden gerespecteerd.

Iniciadornan por indica unda esaki ta anca den nos Statuto cu e ta un asunto di Reino?

Artikel 43 tweede lid van het Statuut van het Koninkrijk.

E trato, actuacion y e imagen cu e iniciador principal ta brinda den Parlamento contra su coleganan y tur trahado y bishitante den Parlamento y su expresionnan den comunidad contra tur hende cu ta contra e ley aki of kier duna nan opinion riba e tematica ta trahando net lo contrario. E iniciador principal no kier inclusion sino exclusion di tur hende cu no tin mesun opinion / pensamiento cune. Esaki a crea un mancha hopi negativo riba e ley y duda cerca e sostenedornan. Kico e co-iniciadornan lo bay haci pa reduci e consecuencia y imagen negativo aki cu e iniciador principal a crea?

Het initiatiefontwerp is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen er ongelijkheid in dat het initiatief zal corrigeren. Het initiatief impliceert geen goedkeuring of afkeuring van een van de initiatiefnemers.

Ook al is het initiatief door de initiatiefnemers ingediend, moet rekening worden gehouden met het doel, zoals in de memorie van toelichting staat: om een positieve verandering teweeg te brengen in het leven van personen van de LGBT-gemeenschap. Het ontwerp en het doel ervan zijn belangrijk en de veranderingen die het teweegbrengt in het mensenlevens. Dit gaat boven enig politieke mening die over iemand kan zijn.

Aangezien 57% van onze bevolking het homohuwelijk steunt, is het negatieve beeld dat van degenen die willen dat discriminatie voortduurt op basis van hun doctrine die ze aan hun hele gemeenschap willen opleggen.

Of co-iniciadornan ta di acuerdo cu su pensamiento pa exclui tur hende cu ta contra e tematica aki?

Geen van de initiatiefnemers vindt dat we iedereen die hiertegen is moeten uitsluiten. We moeten in de gemeenschap juist kunnen samenleven met anderen, ondanks onze verschillen.

Si co-iniciadornan por splica si ta pro of contra su accionnan y con lo bay (trata) di kita e imagen negativo aki?

Het initiatiefontwerp is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen er ongelijkheid is dat het initiatief zal corrigeren. Het initiatief impliceert geen goedkeuring of afkeuring van een van de initiatiefnemers.

Ook al is de wet door de initiatiefnemers verwaterd, er moet rekening mee worden gehouden dat het doel, zoals in het memorandum of understanding staat, is om een positieve verandering teweeg te brengen in het leven van mensen in de LGBT-gemeenschap. De wet en het doel ervan tellen mee, en de veranderingen die het teweegbrengt in het leven van kinderen. Dit gaat over elke politieke mening die iemand kan hebben.

Aangezien 57% van onze bevolking het homohuwelijk steunt, is het negatieve beeld dat van degenen die willen dat discriminatie voortduurt op basis van hun doctrine die ze aan hun hele gemeenschap willen opleggen.

E siguiente preguntanan Fraccion di MEP a ricibi for di comunidad y como representante di pueblo a añadi esakinan y ta spera un contesta al respecto:

Hoe plaatsen de initiatiefnemers de discussie van het homohuwelijk tegen de achtergrond dat 93% van de Arubanen een geloof aanhangt dat stelt dat het huwelijk tussen man en vrouw is?

Ten eerste geldt dat het feit dat een groot deel van de bevolking een geloof zou aanhangen dat stelt dat het huwelijk tussen man en vrouw is, niet hoeft te betekenen dat een meerderheid tegen het openstellen van het huwelijk zou keren. Als voorbeeld geldt de Verenigde Staten waar 76% van de bevolking zich identificeert met een religie (69% christelijk, 7% anders)

<https://news.gallup.com/poll/358364/religious-americans.aspx>

Daar geldt echter dat 71% van de bevolking vóór huwelijksgelijkheid is <https://news.gallup.com/poll/506636/sex-marriage-support-holds-high.aspx>

Ten tweede geldt dat de toepassing van klassieke grondrechten op minderheden mag niet afhankelijk worden gesteld van de mening van een meerderheid (zie onder meer EHRM 20 juni 2017, 67667/09, 44092/12 en 56717/12, r.o. 70 en 71 (Bayev and Others v. Russia) en EHRM 13 juli 2021, 40792/10, 30538/14 en 43439/14, r.o. 52 (Fedotova and Others v. Russia), maar ook GEA Curaçao 13 september 2021, ECLI:NL:OGECAC:2021:160r.o. 3.16).

In de woorden van het Hof:

“Indien al aangenomen zou moeten worden dat de meerderheid van de bevolking van Aruba tegen openstelling van het huwelijk is, hetgeen niet goed is onderzocht en geenszins vaststaat, is dat niet beslissend. Zie Fedotova and Others v. Russia § 52 (hiervoor in rov. 2.22).” (Hof – Orguyo / Land Aruba r.o. 2.54).

Verder is het belangrijk om op te merken dat de initiatiefnemers benaderd zijn door verschillende Christelijke leiders op Aruba die hun steun hebben uitgesproken voor het homohuwelijk inclusief de belangrijkste religieuze leider van de op één na grootste denominatie. Het idee dat het christendom of christenen in hun totaliteit tegen het homohuwelijk zijn is onjuist zoals blijkt uit de bovenstaande statistieken en het feit dat veel christelijke denominaties in Noord-Amerika en Europa huwelijken tussen mensen van hetzelfde geslacht in hun kerken voltrekken. De omarming van het homohuwelijk is niet beperkt tot sommige christelijke denominaties, maar verschillende joodse denominaties omarmen ook het huwelijk tussen personen van hetzelfde geslacht, net als sommige hindoe denominaties in Canada. Een lijst van religies die het homohuwelijk in de Verenigde Staten omarmen is te vinden op de volgende link:

<https://www.hrc.org/resources/positions-of-faith-on-same-sex-marriage>

Hoe is de rechtsbescherming van ambtenaren geregeld als zij niet betrokken willen worden bij het sluiten van een geregistreerd partnerschap of het homohuwelijk?

Uitgangspunt is dat paren van gelijk geslacht moeten kunnen huwen. De Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister is verplicht om de wet uit te voeren. Elke individuele ambtenaar is in principe ook verplicht de wet uit te voeren. Op grond van artikel I:15 Staatsregeling heeft eenieder het recht zijn godsdienst of levensovertuiging, individueel of in gemeenschap met anderen, vrij te belijden, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens landsverordening. Mocht een ambtenaar menen dat zijn

recht godsdienst te belijden zwaarder zou wegen dat zijn plicht om een landsverordening uit te voeren, dan zou de rechter hierover uitsluitel moeten geven.

De initiatiefnemers voorzien echter niet dat dit tot praktische problemen zal leiden, omdat er voldoende ambtenaren zijn die geen bezwaren hebben om dergelijke huwelijk te voltrekken, terwijl paren van gelijk geslacht niet op een ambtenaar zitten wachten die hun huwelijk met tegenzin zal voltrekken.

Zullen sollicitanten die op principiële gronden niet kunnen instemmen met het homohuwelijk geweerd worden voor een functie als ambtenaar van de burgerlijke stand?

Initiatiefnemers gaan niet over de sollicitatieprocedure bij de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister. De initiatief-landsverordening beoogt in ieder geval geen wijziging in die procedure aan te brengen.

Blijven er vacatures voor deze ambtenaren of mensen beschikbaar?

Initiatiefnemers gaan niet over de sollicitatieprocedure bij de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister. De initiatief-landsverordening beoogt in ieder geval geen wijziging in die procedure aan te brengen.

Op 3 april 2023 heeft Staatssecretaris Van Huffelen antwoord gegeven op de 7 vragen die een SGP lid stelde over Aruba die in cassatie gaat en de terughoudendheid van Nederland daarin. Wat is de zienswijze van de initiatiefnemers hierop?

Ondanks enige kennelijke aarzeling van sommige Nederlandse fracties stelt de staatssecretaris terecht dat het niet het concordantiebeginsel is dat het Gemeenschappelijk Hof heeft doen besluiten het huwelijk in Aruba open te stellen voor personen van hetzelfde geslacht, maar het verbod op discriminatie in de Arubaanse staatsregeling. De autonomie van Aruba geeft haar terecht de bevoegdheid om een verdergaande rechtsbescherming in te stellen dan het internationale recht minimaal vereist en haar Grondwet en de rechtsstaat vereisen dit in het geval van het homohuwelijk op basis van artikel 1 zoals hierboven vermeld.

Wat is het standpunt van de afzonderlijke politieke partijen over het wetsvoorstel homohuwelijk aangezien dit geen onderdeel is geweest van het huidige regeerprogramma?

De initiatiefnemers kunnen geen uitspraken doen over het standpunt van de afzonderlijke politieke partijen.

Namens de christelijke bevolking die tegen het homohuwelijk is, vragen we de initiatiefnemers waarom het homohuwelijk expliciet met voorrang wordt behandeld?

De initiatiefnemers zijn zich de mening toegedaan dat het uitsluiten van paren van gelijk geslacht van het huwelijk in strijd is met het gelijkheidsbeginsel (hetgeen door het Hof in de zaak 'Orguyo / Land Aruba' is bevestigd). De traditionele en emotionele, voor onze maatschappij belangrijke sociale uitingen van het huwelijk, worden paren van gelijk geslacht ontzegd.

Maar dat geldt niet alleen voor bestaande paren. Maar ook voor individuen die (nog) niet in een relatie zitten. Die weten van meet af aan dat hun toekomstige relatie niet op dezelfde erkenning mag rekenen. Dit tast de menselijke waardigheid aan.

Een persoon van Afrikaanse komaf in de jaren 60 in America hoefde niet eerst in de bus te stappen en het bordje lezen dat hij slechts achterin mocht zitten, om achter te komen dat zijn menselijke waardigheid werd aangetast. De vrouwelijke burger hoefde ook niet op de verkiezingsdag te wachten, om achter te komen dat haar menselijke waardigheid wordt aangetast, omdat zij niet mocht stemmen. Zo ook niet voor non-heteroseksuelen hedendaags in Aruba. Zij hoeven niet te wachten tot het moment dat de Ambtenaar van de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister weigert akte van ondertrouw op te maken, om achter te komen dat hun menselijke waardigheid wordt aangetast. De menselijke waardigheid wordt al aangetast op het moment dat je wetten jou als tweederangsburger aanwijst.

Deze kwestie gaat dus veel dieper dan het belang om te mogen huwen. Het gaat tevens over het welzijn en de menselijke waardigheid van non-heteroseksuelen. De discriminerende bepaling tast deze waarden aan en dient daarom voorgoed uit de weg te worden geruimd. Elke onrecht moet zo snel mogelijk worden opgeheven.

Mocht de vraagsteller, een ander aandachtspunt naar voren willen brengen die ook noodzaak heeft, gaarne deze met zijn gekozen vertegenwoordiger opnemen opdat die statenlid met een passend wetsvoorstel komt.

Dit gezien het feit dat momenteel geen druk bestaat vanuit de doelgroep. Waarom worden andere thema's niet met voorrang behandeld, bijvoorbeeld werksters in gesubsidieerde scholen, armoede waardoor kinderen naar school gaan zonder te ontbijten, inkorting in de zorgverzekering, vluchtelingen- en asielzoekersbeleid, illegale immigranten, energieprijzen en geweld onder jongeren?

Met verwijzing naar het antwoord op de vorige vraag, geldt volgens de initiatiefnemers dat waar sommige personen bij wet tot tweederangsburgers worden aangewezen, daar

waar hun menselijke waardigheid wordt aangetast en daar waar discriminatie aan de orde van de dag is, die onrecht zo snel mogelijk dient te worden opgeheven.

Onderzoek in de Verenigde Staten uitgewezen dat de discriminerende wetgeving een negatieve impact heeft op het mentale welzijn van de jeugd (*JAMA Pediatrics, April 2017, Volume 171, Number 4*). In de staten waar het huwelijk was opengesteld, voordat dat landelijk was opengesteld door het Hoogerechtshof, is geconstateerd dat de zelfmoord onder de jeugd aanzienlijk was gedaald. In de staten waar het huwelijk niet was opengesteld was het zelfmoordpeil onveranderd gebleven. Discriminatie is een risicofactor voor het welzijn en dus zelfmoord onder de jeugd. De discriminerende wetgeving betekent dus een gecodificeerde maatschappelijke homofobie. Het geeft het signaal af dat personen met een verschillende seksuele oriëntatie anders mogen worden behandeld en niet op maatschappelijke acceptatie kunnen rekenen.

Ook heeft volgens de 'American Psychological Association', onderzoek bewezen dat het sociale stigma, vooroordelen, discriminatie en geweld in verband met het niet hebben van een heteroseksuele seksuele geaardheid en de gecreëerde vijandige en stressvolle sociale omgevingen, ongunstige invloed op het psychologische, fysieke, sociale en economische welzijn van non-heteroseksuelen. De initiatiefnemers zijn overtuigd dat het huwelijksartikel bijdraagt aan het sociale stigma, vooroordelen en discriminatie. Het welzijn van non-heteroseksuelen is daarom in het gedrang.

Dit onderschrijft het belang om het onrecht zo snel mogelijk op te heffen.

Het behandelen van deze initiatief-landsverordening staat niet in de weg van het behandelen van ook andere belangrijke problematieken die de vraagsteller aan de orde stelt.

Gaarne hier ook met gekozen vertegenwoordiger opnemen om zo spoedig mogelijk met een wetsvoorstel te komen om deze onrechtvaardigheden te corrigeren.

Waarom verzoeken de initiatiefnemers niet aan de regering om een vorm van rechtsgeldige referendum over dit ingrijpende onderwerp te organiseren?

Een bindend referendum kan alleen maar met een grondslag in de Staatsregeling en dat is er niet. Bij landsverordening kan een niet bindend en dus puur raadgevend referendum in het leven geroepen worden over een bepaald onderwerp. De initiatiefnemers zijn zich echter de mening toegedaan dat dergelijke landsverordening betreffende een referendum over de toepassing van een grondrecht niet de toets van onze Staatsregeling zal kunnen doorstaan. Als toelichting geldt het volgende.

Toepassing van klassieke grondrechten op minderheden mag niet afhankelijk worden gesteld van de mening van een meerderheid (zie onder meer EHRM 20 juni 2017, 67667/09, 44092/12 en 56717/12, r.o. 70 en 71 (Bayev and Others v. Russia) en EHRM 13 juli 2021, 40792/10, 30538/14 en 43439/14, r.o. 52 (Fedotova and Others v. Russia), maar ook GEA Curaçao 13 september 2021, ECLI:NL:OGECAC:2021:160r.o. 3.16).

In de woorden van het Hof:

“Indien al aangenomen zou moeten worden dat de meerderheid van de bevolking van Aruba tegen openstelling van het huwelijk is, hetgeen niet goed is onderzocht en geenszins vaststaat, is dat niet beslissend. Zie Fedotova and Others v. Russia § 52 (hiervoor in rov. 2.22).” (Hof – Orguyo / Land Aruba r.o. 2.54).

Zelfs indien veronderstellende wijs een referendum wordt gehouden die zich tegen openstelling huwelijk uitspreekt, kan dat de tegenstanders niet baten. Ten eerste is het niet bindend omdat onze Staatsregeling dat niet toelaat. Ten tweede, omdat volgens ons staatsbestel de rechten van minderheden beschermd worden. Zo zal een referendum waar bijvoorbeeld een bepaalde etnische groepering van zijn stemrecht wordt ontnomen ook niet mogelijk zijn. Dit simpelweg omdat de meerderheid niet mag beslissen over toepassing van grondrechten over minderheden.

Hoe zien de initiatiefnemers het burgerinitiatief van de pastoors dat ook hierin de christelijke stemgerechtigden zich hebben uitgesproken tegen het huwelijk tussen paren van gelijk geslacht met een handtekeningenactie die meer dan achttienduizend ondertekenaars kent?

De initiatiefnemers respecteren rechten van burgers om dergelijke handtekeningenacties te houden (behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet en met respect voor de rechten van anderen). Alhoewel de initiatiefnemers niet in staat waren gesteld om de aantallen en authenticiteit van de handtekening te verifiëren, achten de initiatiefnemers de aantallen in het licht van het antwoord op de vorige vraag irrelevant. Immers, toepassing van klassieke grondrechten kan niet afhankelijk worden gesteld met de mening van een meerderheid.

Verder is het belangrijk om op te merken dat 18.000 handtekeningen 16,8% van onze bevolking vertegenwoordigen op basis van het volkstellingscijfer van 107.000 en 30% van onze geregistreerde stemmen, dus geenszins een meerderheid.

Wat beschouwen de initiatiefnemers als gelijk recht in deze discussie?

Initiatiefnemers verwijzen naar paragraaf 4.2 van de memorie van toelichting bij dit ontwerp.

Is gelijk recht niet veel breder dan alleen het homohuwelijk?

Gelijkheid omvat zeker meer dan huwelijksgelijkheid. De initiatiefnemers pretenderen niet dat de invoering van het homohuwelijk alle ongelijkheid zal wegnemen. In het geval van de emancipatie van vrouwen bijvoorbeeld, heeft het stemrecht de ongelijkheid niet van de ene op de andere dag weggenomen, maar het was wel een belangrijke stap in die richting. Gelijkheid is afhankelijk van gelijke behandeling onder de wet en het wegnemen van vooroordelen en dit initiatief is een poging om op beide fronten vooruitgang te boeken voor een seksuele minderheid.

Als in het wetsvoorstel melding wordt gemaakt van de LGBTI+ gemeenschap, waarom wordt dan ook niet aangedrongen om het huwelijk open te stellen voor biseksuele drietallen die in het huwelijk willen treden?

De initiatiefnemers erkennen dit als het zogenaamde 'slippery slope -argument'. Dit argument wordt vaak gebruikt door tegenstanders van veranderingen om angst en twijfel te zaaien dat de verandering noodzakelijk is, omdat anders ook andere zaken geaccepteerd zou moeten worden. Door het openstellen van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht, wordt er volgens dit argument een precedent geschapen dat leidt tot andere samenlevingsvormen, zoals polygamie.

Onze wet erkent het huwelijk tussen twee volwassen personen en binnen dat kader moet er een geldige objectieve rechtvaardiging zijn om twee personen van hetzelfde geslacht buiten het huwelijk te houden. De initiatiefnemers hebben dit uitgebreid in de memorie van toelichting uitgelegd en geconcludeerd dat er geen geldige objectieve rechtvaardiging is om paren van hetzelfde geslacht buiten het huwelijk te houden. Dit heeft betrekking op hun eigen rechtvaardigingen, die niets te maken hebben met andere samenlevingsvormen.

Verder is het belangrijk op te merken dat biseksualiteit geen gelijktijdig meerdere partners inhoudt. Biseksualiteit definieert een individu slechts als iemand die zich aangetrokken voelt tot zowel personen van hetzelfde geslacht als personen van het andere geslacht.

Huwelijk is als Europees mensenrecht voorbehouden voor paren van verschillend geslacht. Waarom hanteert het Arubaanse Parlement deze definitie niet aangezien het huwelijk een mensenrecht is voor paren van verschillend geslacht?

Uit artikel 53 van het EVRM volgt dat de bepalingen uit het EVRM het absolute minimum voorschrijven waar een lidstaat aan moet voldoen, en nu juist niét uitgelegd mogen worden als inhoudende een beperking van de mensenrechtelijke bescherming die onder nationaal recht geboden kan worden. EVRM is dus niet een maximum waaraan een lidstaat zich moet houden. De nationale wetgeving van een lidstaat mag méér rechten aan zijn burgers toekennen dan het absolute minimum dat het EVRM voorschrijft.

De initiatiefnemers zijn van mening dat ons nationale recht middels een het gelijkheidsbeginsel opgenomen in artikel 1:1 van onze Staatsregeling de gelijke behandeling van paren van gelijk geslacht garandeert. Er bestaat immers geen objectieve rechtvaardiging om paren van gelijk geslacht van het huwelijk uit te sluiten (hetgeen is bevestigd in het Hofvonnis in de zaak 'Orguyo / Land Aruba'). De definitie van het huwelijk in het EVRM - wat ook zij van de interpretatie daarvan - staat de toepassing van het gelijkheidsbeginsel in onze nationale wetgeving niet in de weg.

Leden van het Arubaanse parlement zweren (beloven) de Staatsregeling van Aruba te zullen onderhouden. Deze leden zijn dus gehouden om gevolg te geven aan het gelijkheidsbeginsel opgenomen in artikel 1.1 van de Staatsregeling. De toepassing hiervan leidt tot het bevorderen van een eerlijkere samenleving met gelijke kansen en minder vooroordelen.

Immers wereldwijd hanteren de overgrote meerderheid van landen deze definitie. Waarom wil het Parlement het recht van Arubaanse bevolking ontnemen om op basis van haar identiteit en culturele historie deze definitie te behouden?

De initiatiefnemers merken op dat de meest toonaangevende democratieën inmiddels het huwelijk hebben opengesteld. Noemenswaardig is dat een overgrote deel van landen van Noord en Zuid America ook die stap hebben genomen. Daar valt onder meer Argentinië, Brazilië, Canada, Colombia, Chile, Cuba, Ecuador, Mexico, Uruguay en de Verenigde Staten onder.

Gelet op de gehouden wetenschappelijke enquête, waaruit is gebleken dat 57% van de bevolking vóór het openstellen van het huwelijk is, zijn de initiatiefnemers niet overtuigd dat de Arubaanse bevolking de huidige (discriminatoire) definitie van het huwelijk zouden wensen te behouden.

<https://orguyo.org/pressrelease/encuestaintroducimatrimoniodimesunsexo.pdf>

Wat daar ook van zij, heeft het EHRM bepaald dat beleidsmaatregelen en beslissingen die veroordelen van een heteroseksuele meerderheid tegen een homoseksuele minderheid belichamen, niet kunnen worden gerechtvaardigd in termen van het EVRM (EHRM 27 september 1999, 33985/96 en 33986/96 (Smith and Grady v. The United Kingdom)). Zelfs niet als zij een reflectie zijn van traditie of algemene veronderstellingen in een bepaald land.

In een opvolgende uitspraak heeft het EHRM het bovenstaande als volgt verwoord:

“With these considerations in mind, the Court rejected the Government’s claim that regulating public debate on LGBT issues could be justified in order to protect public morality. It is noteworthy that the Court found that the legislation in question represented a pre-disposed bias against a homosexual minority, which could not be justified with reference to the popular support which the ban commanded (this conclusion also underpinned its finding of a breach of Article 14 of the Convention). It reiterated in this connection that it would be incompatible with the underlying values of the Convention if the exercise of Convention rights by a minority group were made conditional on its being accepted by the majority.” (EHRM 20 juni 2017, 67667/09, 44092/12 en 56717/12 (Bayev and Others v. Russia, nos.)).

Hoe is de bescherming van kinderen op scholen?

Dit wetsvoorstel gaat over het openstellen van huwelijk voor volwassen paren van hetzelfde geslacht. Er bestaat geen correlatie tussen het openstellen van homohuwelijk en het welzijn van scholieren. Bovendien heeft de burgerlijke staat noch de geaardheid van een docent geen negatieve invloed op scholieren waar ze voor beschermd moeten worden. Een inclusieve gemeenschap heeft juist positieve invloed op kinderen waar we als gemeenschap allemaal baat bij zullen hebben. Kinderen die dus met empathie en respect voor hun medemensen opgroeien.

Het is belangrijk om op te merken dat alle top vijftien landen met betrekking tot het welzijn van kinderen, zoals gemeten door de OESO, het homohuwelijk hebben. Als er dus al een correlatie bestaat tussen het welzijn van kinderen en het homohuwelijk, dan is die positief.

Mogen kinderen beschermd worden in hun mening?

Dit wetsvoorstel gaat over het openstellen van huwelijk voor volwassen paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er ongelijkheid is die met deze wet wordt gecorrigeerd.

Initiatiefnemers verwijzen naar het antwoord op de vorige vraag.

Gaat het Parlement toestaan dat kinderen in de genderideologie onderwezen worden en op basis van welke zienswijze zal het Parlement dit toestaan?

Dit wetsvoorstel gaat over het openstellen van huwelijk voor volwassen paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er ongelijkheid is die met deze wet wordt gecorrigeerd. Onderwijs blijft het voorrecht van de minister van Onderwijs en schoolbesturen. Dit initiatief verandert niets aan ons onderwijs of curriculum.

Hoe is de recht van ouders hierin gewaarborgd als zij dit niet willen?

Dit wetsvoorstel gaat over het openstellen van huwelijk voor volwassen paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er ongelijkheid is die met deze wet wordt gecorrigeerd. Onderwijs blijft het voorrecht van de minister van Onderwijs en schoolbesturen. Dit initiatief verandert niets aan ons onderwijs of curriculum.

Wat is uw visie op opvoeding hierin, met andere woorden, mogen ouders het laatste woord hebben wat betreft seksuele educatie aan hun kinderen?

Dit wetsvoorstel gaat over het openstellen van huwelijk voor volwassen paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er ongelijkheid is die met deze wet wordt gecorrigeerd. Onderwijs blijft het voorrecht van de minister van Onderwijs en schoolbesturen. Dit initiatief verandert niets aan ons onderwijs of curriculum.

Ouders hebben het recht om hun kinderen op te voeden hoe zij dat goed vinden, alleen kan hun ideologie geen negatieve invloed hebben op de grondrechten van anderen. Daardoor dit wetsvoorstel dat de heersende discriminatie zal corrigeren

Worden scholen gedwongen homoseksualiteit als normaal gedrag aan te leren?

Dit wetsvoorstel gaat over het openstellen van huwelijk voor volwassen paren van hetzelfde geslacht. Curriculum en/of schoolbeleid is en blijft zoals altijd in handen van besturen c.q. de minister van Onderwijs.

Los van het feit dat homoseksualiteit geen aangeleerd gedrag is maar een onveranderlijke kern identiteit van een persoon.

Mag het Openbaar Schoolbestuur homoseksualiteit blijven afwijzen als zij daar in het geheel niet achter staat?

Dit wetsvoorstel gaat over het openstellen van huwelijk voor volwassen paren van hetzelfde geslacht. Curriculum en/of schoolbeleid is en blijft zoals altijd in handen van besturen c.q. de minister van Onderwijs. En zoals al bekend is, bepaald de Staatsregeling van Aruba dat elke vorm van discriminatie niet toegestaan is.

Mogen ook scholen op basis van een Katholieke, Protestantse of Evangelische identiteit homoseksualiteit afwijzen?

Dit wetsvoorstel gaat over het openstellen van huwelijk voor volwassen paren van hetzelfde geslacht. Curriculum en/of schoolbeleid is en blijft zoals altijd in handen van besturen c.q. de minister van Onderwijs. En zoals al bekend is, bepaald de Staatsregeling van Aruba dat elke vorm van discriminatie niet toegestaan is.

Door de definitie van het huwelijk aan te passen om van gelijk geslacht een dienst te bewijzen, aangezien het huwelijk voor hen geen fundamenteel mensenrecht is, zal het Parlement dit ook doen voor mannen die een verzoek indienen om met meerdere vrouwen in het huwelijk te treden, zoals is gebeurd in Montana in de Verenigde Staten, na de beslissing van U.S. Supreme Court in 2015 om het homohuwelijk legaal te verklaren voor het hele land?

Nee, artikel 33 van Boek 1 BW bepaalt dat de man kan tegelijkertijd slechts met één vrouw, de vrouw slechts met één man door het huwelijk verbonden zijn. Dit artikel garandeert monogamie in een huwelijk.

Mag het Arubaanse volk het recht behouden om homoseksualiteit te blijven afwijzen, zonder de persoon die homogevoelens heeft af te wijzen, aangezien deze tegen de natuur ingaat?

De Staatsregeling van Aruba bepaald, middels het eerste artikel, dat elke vorm van discriminatie niet is toegestaan. Deze redenering dat homoseksualiteit tegen de natuur zou in gaan is niet op feiten gebaseerd is reeds door de wetenschappelijke wereld weerlegd.

Bovendien is het een minderheid van de Arubaanse bevolking die homoseksualiteit afwijst of de onjuiste overtuiging heeft dat het tegen de natuur ingaat, aangezien homoseksuele relaties zijn gedocumenteerd bij meer dan 1.500 diersoorten. Bij pinguïns bijvoorbeeld adopteren homoseksuele paren verlaten nesten waar de ouders gedood kunnen zijn door een roofdier en voeden hun jongen op en spelen zo een belangrijke rol in de cyclus van het leven.

Gaan de initiatiefnemers het respectvol afwijzen van homoseksualiteit ook strafbaar stellen?

Respectvol en afwijzen gaan niet samen. De Staatsregeling van Aruba bepaald, middels het eerste artikel, dat elke vorm van discriminatie niet is toegestaan.

Wat vindt het Parlement van het feit dat Oeganda op 29 mei 2023 de strengste wet wereldwijd heeft aangenomen tegen het homohuwelijk?

Ieder land moet zijn eigen wetgeving bepalen. Homofobie en discriminatie bestaat al jaren en helaas nog niet uitgeroeid. Als gemeenschap van dit planeet moeten we samenwerken om deze vormen van discriminatie te stoppen.

Hoe ziet het Parlement de dreiging van financiële sancties tegen landen die het huwelijk tussen één man en één vrouw in stand willen houden?

Initiatiefnemers zijn niet bekend met dit gegeven.

Hoe groot schat het Parlement het gevaar in Aruba ook sancties zou kunnen verwachten indien het homohuwelijk wordt afgewezen?

Aruba heeft tot heden het homohuwelijk afgewezen (zie rechtszaken Fundacion Orguyo tegen land Aruba) en zover bekend, nooit sancties gekregen.

Een ander voorbeeld is de recent gekozen regering van Italië die tegen genderideologie, homohuwelijk en abortus is. De voormalige liberale regering is gevallen en men heeft gekozen voor een conservatieve regering. Wat vindt de initiatiefnemers van deze ontwikkeling en welk les valt hieruit te leren?

Desinformatie en manipulatie van een bevolking is gevaarlijk.

Wil de regering ook het homohuwelijk openstellen voor adoptie?

Het wetvoorstel dat is ingediend door initiatiefnemers omvat een wijziging van het burgerlijk wetboek met als doel het openstellen van het huwelijk voor mensen van hetzelfde geslacht. Adoptie is niet ter sprake.

De ontwikkeling van onze jongeren is nog steeds een aandachtspunt op Aruba. En indien van gelijk recht wordt gesproken, waarom komt de adoptiekwestie niet als een fundamenteel recht naar voren in het onderhavige wetsvoorstel?

Aruba is een klein eiland met uitgebreide familiebanden, de adoptiemogelijkheden voor ouders die niet via familiebanden met een kind verbonden zijn, zijn minimaal tot niet-bestaand. In de afgelopen tien jaar is er één adoptie geweest van een kind door ouders die niet biologisch verwant zijn. De meeste adopties die op Aruba plaatsvinden zijn adopties door de stiefvader of stiefmoeder. Heteroseksuele stellen en homoseksuelen die willen adopteren zullen dit waarschijnlijk in een buitenlandse jurisdictie moeten doen. De Voogdijraad is betrokken bij internationale adopties omdat zij vaak de geschiktheid van lokale ouders moeten certificeren. Het is de initiatiefnemers niet duidelijk dat paren van hetzelfde geslacht zouden worden uitgesloten van adoptie in een buitenlands rechtsgebied als hun wetgeving dit toestaat.

Wereldwijd zijn er 196 VN erkende staten, Aruba is onderdeel van de landen die het homohuwelijk niet erkend. Wil Aruba onderdeel blijven de overgrote meerderheid of zich scharen onder de 34 landen die het homohuwelijk hebben gelegaliseerd?

De keuze van initiatiefnemers om een wetsvoorstel in te dienen dat het huwelijk openstelt voor mensen van hetzelfde geslacht, is niet afhankelijk van het wel of niet willen behoren tot een groep landen.

Het gaat erom te doen wat juist is, om eenieder in onze samenleving gelijke rechten te bieden, in plaats van ons bezig houden of we aan een groep landen behoren of niet.

Desde 2016 tin un curiculo escolar pa tur e studiante di scolnan publico na Canada, yama SOGI (Sexual Orientation & Gender Identification). E curiculo aki su meta ta: Siña e muchanan celebra e estilo di bida di e homosexualnan. Siña muchanan cu "genero" ta fluctua (no ta algo no stabil). Pues cu e no ta depende di e genitalia cu bo a nace cune sino con bo ta "sinti" na e momento ey. Na Canada e derecho di e mucha, kico e kier, kico e ta sinti y dícidi (como independiente) ta surpasa e derecho di e mayornan. Limitando asina e derecho di di e mayornan pa educa nan yiu! Iniatiefnemer tin un idea con lo para cu e derechonan di e muchanan aki na Aruba?

Voor wat betreft curricula en het schoolbeleid, wordt doorverwezen naar de Minister van Onderwijs en de schoolbesturen, die degenen zijn die de leiding hebben en gekwalificeerd zijn om hier een professionele mening over te geven. Het initiatiefontwerp is om het huwelijk uit te breiden tot paren van hetzelfde geslacht en het heeft geen invloed op het schoolcurriculum.

Esaki tambe lo wordo adapta?

Initiatiefnemers verwijzen naar het antwoord op de vorige vraag.

Pasobra si e derecho di e mayornan wordo limita, ta con mayornan ta suppose di educa y proteha nan yiu? (cu tambe ta e derecho di e mucha!)

Het wetsvoorstel is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat door onderhavige wet zal worden gecorrigeerd.

Opvoeding en bescherming van een kind is volgens de Staatregeling en wetten van Aruba een recht en plicht van de ouders.

Despues di un educacion manera esun di SOGI si un mucha homber bay Eerste Hulp y bisa cu e tin of ta sinti dolor na su matris con e lo mester wordo trata na hospital pa e no wordo discrimina y sintie inclui?

Het wetsvoorstel is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat door onderhavige wet zal worden gecorrigeerd.

Het initiatiefontwerp zal geen wijzigingen in het schoolcurriculum en ook geen wijzigingen in de medische protocollen van Aruba met zich meebrengen.

Iniciadornan tin un idea con lo para cu e derechonan di e muchanan aki na Aruba?

Het initiatiefontwerp dient om het huwelijk uit te breiden tot koppels van hetzelfde geslacht en gaat niet over kinderrechten. Volgens artikel 35 mag een minderjarige niet trouwen zonder toestemming van zijn of haar ouders.

Artikel 35

1. Een minderjarige mag geen huwelijk aangaan zonder toestemming van zijn ouders.
2. Zijn de geestvermogens van een ouder zodanig gestoord, dat hij niet in staat is zijn wil te bepalen of de betekenis van zijn verklaring te begrijpen, dan is zijn toestemming niet vereist.
3. Een minderjarige die onder voogdij staat, heeft bovendien de toestemming van diens voogd nodig.

Esaki tambe lo wordo adapta?

n Het wetsvoorstel om het huwelijk uit te breiden tot koppels van hetzelfde geslacht is een aanpassing van bestaande wetten in het eerste boek van het BW aangaande het

huwelijk geeft en geeft dus alleen aan meerderjarige personen de mogelijkheid om een huwelijk aan te gaan met hun partner van hetzelfde geslacht.

Pasobra si e derecho di e mayornan wordo limita, ta con mayornan ta suppose di educa y proteha nan yiu? (cu tambe ta e derecho di e mucha!)

Initiatiefnemers verwijzen naar het antwoord op de vorige vraag.

Iniciadornan ta di acuerdo pa un curiculo manera SOGI wordo introduci na Aruba?

Het initiatiefontwerp is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat door onderhavige wet zal worden gecorrigeerd.

Het schoolcurriculum wordt bepaald door de schoolbesturen en de Minister van Onderwijs.

Iniciadornan ta kere cu un curiculo manera SOGI por causa confusion den mucha tocante nan identidad sexual?

Het initiatiefontwerp is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat door onderhavige wet zal worden gecorrigeerd.

Het schoolcurriculum wordt bepaald door de schoolbesturen en de Minister van Onderwijs.

Loke tambe ta forma parti di educacion y formacion di un mucha ta e influencia di television, peliculanan y medionan social y awor tambe benta di productonan manera buki, paña etc cu ta promove e agenda LGBT+, lo permiti hiba e propaganda aki local?

Schoolcurricula en beleid worden bepaald door de schoolbesturen en de Minister van Onderwijs. Over het algemeen zijn kinderen geen onafhankelijke consumenten ten opzichte van hun ouders, dus is de meeste propaganda gericht op volwassenen. Het initiatiefontwerp voorziet alleen in het huwelijk voor volwassen paren van hetzelfde geslacht en het is niet bevoegd en zal geen uitdrukkelijke goedkeuring of afkeuring van commerciële reclame uiten.

Recientemente e compania Target a conoce un perdida substantial door di boycot di e consumidor Mericano. Apesar cu Corte Supremo Mericano a aproba matrimonio di mesun sexo nos ta mira cu e pueblo ta lanta contra esaki. Si esaki ta pasa na Merca

cu ta un pais progresivo kico iniciadornan ta pensa cu lo bay pasa na Aruba si sigui pusha e agenda aki riba nos yiunan cueste loke cueste?

De goedkeuring van het initiatiefontwerp om het huwelijk uit te breiden tot koppels van hetzelfde geslacht biedt burgers een gelijke kans om hun privéleven in te richten zoals zij dat willen. Het is belangrijk om op te merken dat 71% van de Amerikaanse bevolking het homohuwelijk goedkeurt. LGBT-individueen en -gezinnen worden ook geconfronteerd met haatcampagnes van mensen die tegen hun bestaan zijn. Het is belangrijk dat we samen blijven leven en onze verschillen accepteren.

Mi ta un adulto pero mi ta corda tempo di skol un fundacion Arubano a bin duna un charla tocante embarazo hubenil y mi ta corda e aña ey tabata tin mas alumno na estado cu nunca ta cana rond. Dicon? Paso e charla a habri e hobennan nan sinti y nan siendo hoben cu no por midi riesgo y consecuencia, ta pasa den un periodo dificil, ta rebeldia y ta tuma esaki como un oportunidad pa act out. Awor esaki tabata djis un charla.

Het initiatiefontwerp corrigeert een bestaande discriminatie in onze wetten die paren van één geslacht verbiedt om te huwen. Voor degenen die deel uitmaken van de LGBT-gemeenschap is vertegenwoordiging ongelooflijk belangrijk en zonder vertegenwoordiging kunnen ze zich geen toekomst voorstellen.

Iniciadornan por imagina su mes ki consecuencia indoctrinacion cu e ideologia LGBT+ lo tin riba nos yiunan den e area di moralidad?

Moraliteit en homoseksualiteit zijn twee verschillende zaken. De mensheid in het algemeen kent mensen die minder moreel zijn, ongeacht hun seksuele geaardheid.

Het is te hopen dat de invoering van de wet om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht op de lange termijn een positief gevolg zal hebben met meer begrip, medeleven, empathie, acceptatie en respect voor degenen die deel uitmaken van de LGBT-gemeenschap.

Ta conoci cu aunke Aruba ta un pais chikito compara cu Canada, Merca y Europa nos ta wordo influencia den nos sistema huridico, financiero, social, educacional, cultural, etc. door di e paisnan grandi aki a logra saca Dios for di e scolnan caba y nos tur sa kico a bin ta pasa na e scolnan na Merca cu por ehempel e tiroteonan masivo. Pero danki Dios awor e hendenan a cuminsa lanta fo'i soño y tin protesta constatemente na e paisnan grandi aki entre mayornan preocupa y e grupo aki cu kier pusha agenda LGBT+. Y door di libertad di expresion autoridadnan no ta tuma parti pa niun di dos

banda paso esaki ta wordo considera como discriminacion! Esaki te ora yega na agresion fisico paso agresion verbal y menasa no a logra mucho. Iniciadornan ta consciente y ta prepara pa atende cu tur e problemanan cu e grupo activista progresista aki lo trece y tur e protestanan cu lo surgi constatemente riba Aruba door di tur hende cu ta preocupa pa e balornan moral di nan pais y cu ta nenga pa nan yiunan wordo sometí na un educacion contrario na naturalesa?

Zoals reeds vermeld, is homoseksualiteit niet onnatuurlijk zoals werd afgewezen door de wetenschappelijke wereld. Het is ook geen beslissing, maar een centraal en onveranderlijk deel van iemands wezen.

De ideologie van een gezin is ieders recht, maar we moeten ons ervan bewust zijn dat ideologie privé en individueel is. Het recht op geloof staat niet boven het recht van anderen op gelijke behandeling.

Iedereen moet zich aan de orde in ons land houden. En zoals artikel 1 van onze Staatsregeling bepaalt, is discriminatie niet toegestaan. Er moet ook worden opgemerkt dat 71% van de Amerikaanse bevolking het huwelijk tussen partners van hetzelfde geslacht steunt. Er is geen verband tussen schietpartijen op scholen en het homohuwelijk. Europese landen hebben bijvoorbeeld geen ervaring met schietpartijen op scholen omdat ze een andere benadering hebben van wapenbezit en talloze sociale kwesties. Het is belangrijk om op te merken dat de invoering van het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht al heeft plaatsgevonden in Bonaire, Saba en Sint Eustatius zonder enige commotie en de initiatiefnemers zijn ervan overtuigd dat de bevolking van Aruba minstens over dezelfde capaciteit beschikt. Ook hebben initiatiefnemers het volste vertrouwen in onze autoriteiten om de orde en rust te handhaven. Ook hebben initiatiefnemers het volste vertrouwen in ons rechtssysteem om diegenen te vervolgen die onze wetten overtreden. Wij moeten in gemeenschap met elkaar blijven leven ondanks onze verschillen op basis van wederzijds respect.

Un fenomeno cu ta pasando hopi actualmente na Merca cu mucha muhernan of mucha hombernan cu ta sometí na mutilacion of operacion pa cambia nan sexo. Una bes cu yega te aki no por bolbe bek atras. En bista di e agenda agresivo di e lobby LGBT+ na Aruba iniciadornan ta considera introduci un ley cu ta prohibi personanan menor di edad wordo sometí na intervencionnan cirurgico y tratamiento hormonal pa cambia nan sexo?

Het initiatiefontwerp is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat door onderhavige wet zal worden gecorrigeerd.

De strijd voor huwelijksgelijkheid begon in 2006 met de zaak Oduber-Lammers waarbij het eerste homohuwelijk werd geregistreerd bij de Dienst Burgerlijke Stand in het Bevolkingsregister. De LGBT-gemeenschap strijdt al meer dan 17 jaar voor huwelijksgelijkheid, geen agressieve agenda maar een strijd tegen vooroordelen om een meer inclusieve samenleving te creëren.

Initiatiefnemers zijn van mening dat de bestaande wetgeving die de ouders de plicht en het recht geeft om te beslissen voor minderjarigen genoeg. Als een minderjarige een operatie en/of hormoonbehandeling moet ondergaan, is dit ter beoordeling van de arts in overleg met de patiënt en zijn of haar ouder.

Tin cierto deportenan caminda tin competencia den cual e sexonan no ta competi contra otro, por ehempel den boxeo tin campeonato masculino y tin campeonato femenino. Inicialmente tin pensa di introduci un ley pa proteha particularmente hende muhe di hombernan transgender cu kier participa den campeonatonan femenino?

Het initiatiefontwerp is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat door onderhavige wet zal worden gecorrigeerd. Op dit moment wordt niet de mogelijkheid besproken van een andere initiatiefontwerp, maar initiatiefnemers zijn niet van plan om een ontwerp op te stellen die discriminerend zal zijn tegen niemand.

Gaat u akkoord met de stelling dat het niet introduceren van het homohuwelijk op Aruba niet in strijd is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens? Kunt u toelichten?

In de zaak Schalk en Kopf meende het Hof dat op grond van artikel 12 het niet langer van mening was dat het recht om te huwen onder alle omstandigheden beperkt moet zijn tot het huwelijk tussen twee personen van het andere geslacht (EHRM 24 juni 2010, 30141/04 (Schalk and Kopf v. Austria)). Zoals de zaken er nu voorstonden, werd de vraag of het homohuwelijk al dan niet werd toegestaan, overgelaten aan de regulering door het nationale recht van de verdragsluitende staat. Het Hof meende dat het zich niet moest haasten om zijn eigen oordeel in de plaats te stellen van dat van de nationale autoriteiten.

Belangrijke elementen volgens de indieners van de huidige stand van zaken van de jurisprudentie van het Hof is, dat het EHRM het recht om te huwen niet langer beperkt moet tot het huwelijk van personen van het andere geslacht. Het Hof gebruikt een consensus analyse, en meent dat er (nog) geen consensus is over dit thema in

Europa. Daarom wenste het Hof op dat moment zijn eigen oordeel (nog) niet op de lidstaten te plaatsen.

Volgens de initiatiefnemers betekent dit dat ook huwelijk van gelijk geslacht onder de bescherming van artikel 12 EVRM kan vallen. Het Hof heeft kennelijk een eigen oordeel hierover, maar wenst dit bij (de huidige) gebrek aan consensus (nog) niet uit te spreken. De indieners verwachten dus wel dat er een moment zal komen dat volgens het Hof die consensus zal bestaan en dat het Hof over zal gaan tot lidstaten verplichten het huwelijk voor paren van gelijk geslacht open te stellen. Ook dat dus, 'is just a matter of time'.

Wat bepaalt artikel 12 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens?

ARTIKEL 12 EVRM Recht te huwen: *“Mannen en vrouwen van huwbare leeftijd hebben het recht te huwen en een gezin te stichten volgens de nationale wetten die de uitoefening van dit recht beheersen.”*

Wat heeft het Hof conform artikel 12 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens bepaalt ten aanzien van het introduceren van het homohuwelijk in het Schalk and Kopf v. Austria arrest?

In de zaak Schalk en Kopf meende het Hof dat op grond van artikel 12 het niet langer van mening was dat het recht om te huwen onder alle omstandigheden beperkt moet zijn tot het huwelijk tussen twee personen van het andere geslacht (EHRM 24 juni 2010, 30141/04 (Schalk and Kopf v. Austria)). Zoals de zaken er nu voorstonden, werd de vraag of het homohuwelijk al dan niet werd toegestaan, overgelaten aan de regulering door het nationale recht van de verdragsluitende staat. Het Hof meende dat het zich niet moest haasten om zijn eigen oordeel in de plaats te stellen van dat van de nationale autoriteiten.

Belangrijke elementen volgens de indieners van de huidige stand van zaken van de jurisprudentie van het Hof is, dat het EHRM het recht om te huwen niet langer beperkt moet tot het huwelijk van personen van het andere geslacht. Het Hof gebruikt een consensus analyse, en meent dat er (nog) geen consensus is over dit thema in Europa. Daarom wenste het Hof op dat moment zijn eigen oordeel (nog) niet op de lidstaten te plaatsen.

Volgens de indieners betekent dit dat ook huwelijk van gelijk geslacht onder de bescherming van artikel 12 EVRM kan vallen. Het Hof heeft kennelijk een eigen oordeel hierover, maar wenst dit bij (de huidige) gebrek aan consensus (nog) niet uit te

spreken. De indieners verwachten dus wel dat er een moment zal komen dat volgens het Hof die consensus zal bestaan en dat het Hof over zal gaan tot lidstaten verplichten het huwelijk voor paren van gelijk geslacht open te stellen. Ook dat dus is 'just a matter of time'.

Wat daar ook van zij, volgt uit artikel 53 van het EVRM dat de bepalingen uit het EVRM het absolute minimum voorschrijven waar een lidstaat aan moet voldoen, en nu juist niét uitgelegd mogen worden als inhoudende een beperking van de mensenrechtelijke bescherming die onder nationaal recht geboden kan worden. EVRM is dus niet een maximum waaraan een lidstaat zich moet houden. De nationale wetgeving van een lidstaat mag méér rechten aan zijn burgers toekennen dan het absolute minimum dat het EVRM voorschrijft.

De initiatiefnemers zijn van mening dat ons nationale recht middels een het gelijkheidsbeginsel opgenomen in artikel 1:1 van onze Staatsregeling de gelijke behandeling van paren van gelijk geslacht garandeert. Er bestaat immers geen objectieve rechtvaardiging om paren van gelijk geslacht van het huwelijk uit te sluiten (hetgeen is bevestigd in het Hofvonnis in de zaak 'Orguyo / Land Aruba'). De definitie van het huwelijk in het EVRM - wat ook zij van de interpretatie daarvan - staat de toepassing van het gelijkheidsbeginsel in onze nationale wetgeving niet in de weg.

Kan dientengevolge op grond van artikel 12 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens het homohuwelijk afgedwongen worden op Land Aruba?

Zie het antwoord op de vorige vraag. Aangezien volgens het EHRM zelf artikel 12 EVRM niet uitsluiten op heterohuwelijk ziet, is het 'just a matter of time' dat het Hof om zal gaan en lidstaten openstellen van het huwelijk gaat verplichten.

Wat daar ook van zij, volgt uit artikel 53 van het EVRM dat de bepalingen uit het EVRM het absolute minimum voorschrijven waar een lidstaat aan moet voldoen, en nu juist niét uitgelegd mogen worden als inhoudende een beperking van de mensenrechtelijke bescherming die onder nationaal recht geboden kan worden. EVRM is dus niet een maximum waaraan een lidstaat zich moet houden. De nationale wetgeving van een lidstaat mag méér rechten aan zijn burgers toekennen dan het absolute minimum dat het EVRM voorschrijft.

De initiatiefnemers zijn van mening dat ons nationale recht middels een het gelijkheidsbeginsel opgenomen in artikel 1:1 van onze Staatsregeling de gelijke behandeling van paren van gelijk geslacht garandeert. Er bestaat immers geen objectieve rechtvaardiging om paren van gelijk geslacht van het huwelijk uit te sluiten

(hetgeen is bevestigd in het Hofvonnis in de zaak 'Orguyo / Land Aruba'). De definitie van het huwelijk in het EVRM - wat ook zij van de interpretatie daarvan - staat de toepassing van het gelijkheidsbeginsel in onze nationale wetgeving niet in de weg.

Artikel 93 en artikel 94 van de Grondwet bepalen dat indien de nationale wet in strijd is met een verdragsbepaling, de verdragsbepaling voor gaat. Wat bepaalt artikel 1:31 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek van Aruba?

Artikel 31 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek van Aruba leest:

'Een huwelijk wordt alleen aangegaan tussen een man en een vrouw die beiden de leeftijd van achttien jaren hebben bereikt.'

Met verwijzing naar het antwoord op de vorige vraag, geldt dat het Europees Verdrag voor Rechten van de Mens, slechts een minimum is waar een lidstaat aan moet voldoen.

Op grond van artikel 1.22 van de Staatsregeling van Aruba vinden wettelijke voorschriften (zoals artikel 1:31 BWA) geen toepassing indien zij onverenigbaar zijn met de klassieke grondrechten zoals opgenomen in het eerste hoofdstuk. Men kan derhalve niet volstaan met (slechts) toetsing aan verdragsbepalingen. Aangezien het EVRM slechts een minimumbepaling is, dient actief aan onze eigen grondrechten te worden getoetst, omdat die immers meer rechten kunnen inhouden dan wat uit een verdragsbepaling zou voortvloeien.

Bent u van mening dat artikel 1:31 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek van Aruba in strijd is met artikel 12 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens? Kunt u toelichten?

In de zaak Schalk en Kopf meende het Hof dat op grond van artikel 12 het niet langer van mening was dat het recht om te huwen onder alle omstandigheden beperkt moet zijn tot het huwelijk tussen twee personen van het andere geslacht (EHRM 24 juni 2010, 30141/04 (Schalk and Kopf v. Austria)). Zoals de zaken er nu voorstonden, werd de vraag of het homohuwelijk al dan niet werd toegestaan, overgelaten aan de regulering door het nationale recht van de verdragsluitende staat. Het Hof meende dat het zich niet moest haasten om zijn eigen oordeel in de plaats te stellen van dat van de nationale autoriteiten.

Belangrijke elementen volgens de indieners van de huidige stand van zaken van de jurisprudentie van het Hof is, dat het EHRM het recht om te huwen niet langer beperkt

moet is tot het huwelijk van personen van het andere geslacht. Het Hof gebruikt een consensus analyse, en meent dat er (nog) geen consensus is over dit thema in Europa. Daarom wenste het Hof op dat moment zijn eigen oordeel (nog) niet op de lidstaten te plaatsen.

Volgens de indieners betekent dit dat ook huwelijk van gelijk geslacht onder de bescherming van artikel 12 EVRM kan vallen. Het Hof heeft kennelijk een eigen oordeel hierover, maar wenst dit bij (de huidige) gebrek aan consensus (nog) niet uit te spreken. De indieners verwachten dus wel dat er een moment zal komen dat volgens het Hof die consensus zal bestaan en dat het Hof over zal gaan tot lidstaten verplichten het huwelijk voor paren van gelijk geslacht open te stellen. Ook dat dus is 'just a matter of time'.

Wat daar ook van zij, volgt uit artikel 53 van het EVRM dat de bepalingen uit het EVRM het absolute minimum voorschrijven waar een lidstaat aan moet voldoen, en nu juist niét uitgelegd mogen worden als inhoudende een beperking van de mensenrechtelijke bescherming die onder nationaal recht geboden kan worden. EVRM is dus niet een maximum waaraan een lidstaat zich moet houden. De nationale wetgeving van een lidstaat mag méér rechten aan zijn burgers toekennen dan het absolute minimum dat het EVRM voorschrijft.

De initiatiefnemers zijn van mening dat ons nationale recht middels een het gelijkheidsbeginsel opgenomen in artikel 1:1 van onze Staatsregeling de gelijke behandeling van paren van gelijk geslacht garandeert. Er bestaat immers geen objectieve rechtvaardiging om paren van gelijk geslacht van het huwelijk uit te sluiten (hetgeen is bevestigd in het Hofvonnis in de zaak 'Orguyo / Land Aruba'). De definitie van het huwelijk in het EVRM - wat ook zij van de interpretatie daarvan - staat de toepassing van het gelijkheidsbeginsel in onze nationale wetgeving niet in de weg.

Wat bepaalt artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens?

Artikel 8 – Recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven

1. Een ieder heeft het recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.
2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de

bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Wat heeft het Hof ten aanzien van artikel 12 en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens bepaald in het Oliari and Others v. Italy arrest?

Het EHRM merkt op dat het Hof in de zaak Schalk en Kopf op grond van artikel 12 oordeelde dat het niet langer van mening was dat het recht om te huwen onder alle omstandigheden beperkt moet zijn tot het huwelijk tussen twee personen van het andere geslacht (EHRM 24 juni 2010, 30141/04 (Schalk and Kopf v. Austria)). Zoals de zaken er nu voorstonden, werd de vraag of het homohuwelijk al dan niet werd toegestaan, overgelaten aan de regulering door het nationale recht van de verdragsluitende staat. Het Hof meende dat het zich niet moest haasten om zijn eigen oordeel in de plaats te stellen van dat van de nationale autoriteiten.

Belangrijke elementen volgens de indieners van de huidige stand van zaken van de jurisprudentie van het Hof is, dat het EHRM het recht om te huwen niet langer beperkt moet is tot het huwelijk van personen van het andere geslacht. Het Hof gebruikt een consensus analyse, en meent dat er (nog) geen consensus is over dit thema in Europa. Daarom wenste het Hof op dat moment zijn eigen oordeel (nog) niet op de lidstaten te plaatsen.

Volgens de indieners betekent dit dat ook huwelijk van gelijk geslacht onder de bescherming van artikel 12 EVRM kan vallen. Het Hof heeft kennelijk een eigen oordeel hierover, maar wenst dit bij (de huidige) gebrek aan consensus (nog) niet uit te spreken. De indieners verwachten dus wel dat er een moment zal komen dat volgens het Hof die consensus zal bestaan en dat het Hof over zal gaan tot lidstaten verplichten het huwelijk voor paren van gelijk geslacht open te stellen. Ook dat dus is 'just a matter of time'.

Voor wat betreft het family life artikel 8 EVRM heeft het EHRM bepaald dat indien het huwelijk niet is opengesteld, een positieve verplichting op de verdragsstaat rust om de relatie van paren van gelijk geslacht wettelijk te erkennen en te beschermen (EHRM 21 juli 2015, 18766/11 en 36030/11 (Oliari v. Italy)). Daarin oordeelde het Hof dat de rechtsfiguur van geregistreerde partnerschap of burgerlijke unie ('civil union') het beste zou zijn.

Handelt Land Aruba in strijd met wat het Hof in dit arrest heeft geoordeeld? Kunt u toelichten?

Zie antwoord op (onder meer) de drie voorgaande vragen.

Wat bepaalt artikel 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens?

Artikel 14 EVRM

Verbod van discriminatie

Het genot van de rechten en vrijheden die in dit Verdrag zijn vermeld, moet worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status.

Wat heeft het Hof in het Chapin and Charpentier v. France arrest bepaalt t.a.v. het homohuwelijk? Kunt u toelichten?

Het Hof herhaalde zijn oordeel in de zaak Schalk en Kopf van 24 juni 2010 en tevens die van Oliari v. Italië van 21 juli 2015. Gezien de korte tijd die sindsdien was verstreken, zag het Hof geen reden om in de onderhavige zaak een andere conclusie komen.

Bovendien merkte het Hof op dat de wet van 17 mei 2013 koppels van hetzelfde geslacht toegang tot het huwelijk in Frankrijk had verleend. De aanvragers waren ten tijde van de uitspraak in 2016 dus vrij om te trouwen.

In de Curaçaose zaak heeft het Hof geoordeeld dat de mensenrechten geschonden worden, doordat Curaçao geen geregistreerd partnerschap heeft ingevoerd. Aruba heeft het geregistreerd partnerschap wel ingevoerd. Waarom wilt u het homohuwelijk introduceren, wetende dat het geregistreerd partnerschap al voor deze groep mensen is geregeld en wetende dat het niet invoeren van het homohuwelijk geen discriminatie is?

Het Koninkrijk der Nederlanden heeft het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens ondertekend. Op dit moment handelt het Koninkrijk in strijd met zijn verdragsverplichtingen omdat Aruba, Curaçao en Sint Maarten geen huwelijk of een equivalent daarvan aanbieden aan paren van hetzelfde geslacht.

Wij willen het homohuwelijk invoeren omdat zelfs als de landen een geregistreerd partnerschap zouden invoeren dat gelijkwaardig is aan het huwelijk er nog steeds sprake zou zijn van discriminatie onder de Staatsregeling van de respectievelijke landen. Als heteroseksuele paren kunnen kiezen tussen het huwelijk en een

geregistreerd partnerschap, maar homoseksuele paren alleen kunnen kiezen voor een geregistreerd partnerschap, dan is er sprake van geïnstitutionaliseerde discriminatie. Artikel 1.1 van de Arubaanse grondwet is een non-discriminatie clausule en om deze niet te overtreden is het van belang dat paren van hetzelfde geslacht ook de keuze hebben tussen het huwelijk en geregistreerd partnerschap.

Zoals eerder vermeld is de theorie van 'gescheiden maar gelijk' dan van toepassing.

Co-rights: Als de zogenaamde rechten, co-rights, uitgewerkt worden in het geregistreerd partnerschap, zouden jullie nog een bezwaar hebben tegen het geregistreerd partnerschap?

Ja, initiatiefnemers verwijzen naar het antwoord op de vorige vraag.

Por elabora un poco riba e cantidad di persona/pareha cu a drenta union civil via e geregistreerd partnerschap desde su entrada te cu e dia di awe?

Dit is beschreven in memorie van toelichting. In 2021 waren er in totaal 4 geregistreerd partnerschappen, 2 tussen partners van hetzelfde geslacht en 2 tussen partners van het andere geslacht. In 2022 waren er 24 geregistreerde partnerschappen, 15 tussen partners van hetzelfde geslacht en 9 tussen partners van het andere geslacht.

Por indica estadisticamente cuanto registracion ta pendiente pa keda realiza e aña aki ainda?

Het is de initiatiefnemers niet bekend hoeveel registraties er in 2023 lopend zijn; die gegevens zijn ons niet bekend.

Ki efecto nos por a mira riba area social, familiar, economico, huridico, cultural, financiero di pareha cu a drenta union civil via di geregistreerd partnerschap?

Dit kan een valse illusie geven dat de geregistreerde partnerschap gelijke rechten biedt als in een huwelijk terwijl dit niet het geval is. Waar een koppel dacht dat ze alles juridisch geregeld hebben, blijkt op een moeilijk moment in het leven, zoals het overlijden van een van hen, dat erfeniskwesties, weduwnaarspensioen enzovoort, met de geregistreerde partnerschap niet dezelfde rechten gelden.

Erkent u dat er volgens het internationaal recht geen recht bestaat voor paren van gelijk geslacht om te trouwen en dat partijen bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens enkel verplicht zijn in het voorzien in een vorm van geregistreerd partnerschap?

In de zaak Schalk en Kopf meende het Hof dat op grond van artikel 12 het niet langer van mening was dat het recht om te huwen onder alle omstandigheden beperkt moet zijn tot het huwelijk tussen twee personen van het andere geslacht (EHRM 24 juni 2010, 30141/04 (Schalk and Kopf v. Austria)). Zoals de zaken er nu voorstonden, werd de vraag of het homohuwelijk al dan niet werd toegestaan, overgelaten aan de regulering door het nationale recht van de verdragsluitende staat. Het Hof meende dat het zich niet moest haasten om zijn eigen oordeel in de plaats te stellen van dat van de nationale autoriteiten.

Belangrijke elementen volgens de indieners van de huidige stand van zaken van de jurisprudentie van het Hof is, dat het EHRM het recht om te huwen niet langer beperkt moet is tot het huwelijk van personen van het andere geslacht. Het Hof gebruikt een consensus analyse, en meent dat er (nog) geen consensus is over dit thema in Europa. Daarom wenste het Hof op dat moment zijn eigen oordeel (nog) niet op de lidstaten te plaatsen.

Volgens de indieners betekent dit dat ook huwelijk van gelijk geslacht onder de bescherming van artikel 12 EVRM kan vallen. Het Hof heeft kennelijk een eigen oordeel hierover, maar wenst dit bij (de huidige) gebrek aan consensus (nog) niet uit te spreken. De indieners verwachten dus wel dat er een moment zal komen dat volgens het Hof die consensus zal bestaan en dat het Hof over zal gaan tot lidstaten verplichten het huwelijk voor paren van gelijk geslacht open te stellen. Ook dat dus is 'just a matter of time'.

Wat daar ook van zij, volgt uit artikel 53 van het EVRM dat de bepalingen uit het EVRM het absolute minimum voorschrijven waar een lidstaat aan moet voldoen, en nu juist niét uitgelegd mogen worden als inhoudende een beperking van de mensenrechtelijke bescherming die onder nationaal recht geboden kan worden. EVRM is dus niet een maximum waaraan een lidstaat zich moet houden. De nationale wetgeving van een lidstaat mag méér rechten aan zijn burgers toekennen dan het absolute minimum dat het EVRM voorschrijft.

De initiatiefnemers zijn van mening dat ons nationale recht middels een het gelijkheidsbeginsel opgenomen in artikel 1:1 van onze Staatsregeling de gelijke behandeling van paren van gelijk geslacht garandeert. Er bestaat immers geen objectieve rechtvaardiging om paren van gelijk geslacht van het huwelijk uit te sluiten (hetgeen is bevestigd in het Hofvonnis in de zaak 'Orguyo / Land Aruba'). De definitie van het huwelijk in het EVRM - wat ook zij van de interpretatie daarvan - staat de toepassing van het gelijkheidsbeginsel in onze nationale wetgeving niet in de weg.

De Tweede Kamer eist dat Curaçao, Aruba en Sint Maarten het homohuwelijk erkennen. De eerste homohuwelijken ter wereld werden op 1 april 2001 gesloten in Nederland. Is het niet zo dat Aruba zijn eigen cultuur heeft, met haar eigen gewoontes, normen en waarden, kunt u aangeven waar wij sterk afwijken van de gewoontes, normen en waarden van Nederland?

Het is belangrijk om op te merken dat niet alleen de meeste landen in Europa het homohuwelijk aanbieden, maar dat ook de meeste landen in Zuid-Amerika het homohuwelijk aanbieden. Alle landen, ongeacht hun cultuur, gewoonten, normen en waarden, zouden moeten streven naar samenlevingen die vrij zijn van vooroordelen. Moderne democratieën zouden zich moeten houden aan de rechtsstaat die is vastgelegd in hun grondwet. De grondwet van Aruba bevat een anti-discriminatie clause en als wetgevers is het onze plicht om niet alleen de grondwet te respecteren die we hebben gezworen te verdedigen maar ook is het onze morele verplichting om te proberen vrijere samenlevingen te creëren met gelijke kansen voor iedereen.

Kunt u toelichten dat de druk vanuit Nederland om Nederlandse wetgeving over te nemen in de Caribische landen door velen ervaren kan worden als ideologisch/moderne kolonialisme?

Nee, wij vinden dat Nederlanders op de eilanden gelijkwaardig zijn aan Nederlanders op het Europese vasteland en daarom dezelfde bescherming tegen discriminatie moeten krijgen.

Hoe geeft u zich rekenschap van het feit dat de wens tot invoering van een homohuwelijk in de meeste Caribische landen bij velen op grote bezwaren stuit?

Alle belangrijke sociale veranderingen, of het nu de afschaffing van de slavernij, de emancipatie van vrouwen of de ontmanteling van rassenscheiding was, stuitten op weerstand. Aangezien de petitie om in beroep te gaan tegen de beslissing van HOF slechts 18.000 niet-geverifieerde handtekeningen heeft verzameld die 16,8% van onze bevolking of 30% van de kiezers vertegenwoordigen is er geen bewijs dat de meerderheid van onze bevolking tegen is. Integendeel wetenschappelijke studies die internationaal genomineerd zijn voor prijzen hebben aangetoond dat op Aruba 57% van onze bevolking het homohuwelijk steunt.

Op Aruba kennen we een parlementaire democratie net als in de drie andere Koninkrijkslanden. De zeggenschap van het volk verloopt via de door haar gekozen vertegenwoordigers: de Statenleden. De Statenleden behoren de mening van het volk te vertolken. De Statenleden behoren hun ambt uit te oefenen in het algemeen belang

van het volk. Zijn de initiatiefnemers van mening dat het volk pro homohuwelijk is? Op welke tastbare manieren kunnen initiatiefnemers dit bewijzen?

We verwijzen naar het antwoord hierboven. Het is ook belangrijk op te merken dat parlementsleden zweren de Staatsregeling te handhaven, zo helpe hen God.

Bent u van mening dat u het algemeen belang van het volk waarborgt door deze wet af te willen dwingen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Het is niet een kwestie van afdwingen maar een correctie op heersende discriminatie. Initiatiefnemers streven naar een meer inclusieve samenleving met minder vooroordelen, waar individuen gelijk worden behandeld zonder discriminatie, is juist een positieve ontwikkeling in het algemeen belang.

Waar komt het huwelijk vandaan?

De eerste geregistreerde bewijzen van huwelijksceremonies tussen een vrouw en een man dateren van ongeveer 2350 voor Christus, in Mesopotamië. In de daaropvolgende honderden jaren ontwikkelde het huwelijk zich tot een wijdverspreid instituut dat werd omarmd door de oude Hebreëën, Grieken en Romeinen. Vroeger was het belangrijkste doel van het huwelijk het vormen van een verbond tussen families, om economische of politieke redenen, of beide. Het huwelijk werd meestal gearrangeerd, zonder dat het koppel dat trouwde er iets over te zeggen had. Gedurende een groot deel van het vroege Christelijke tijdperk hield de kerk zich niet bezig met huwelijken en liet de staat de vereniging van man en vrouw afhandelen. In de moderne tijd is een huwelijk een publieke verklaring van liefde en toewijding.

Bent u van mening dat gelovigen hun geloof op anderen willen afdwingen?

Proselitisme is het beleid waarbij geprobeerd wordt om mensen te bekeren tot hun religieuze of politieke overtuigingen. Sommige religies doen aan proselitisme en voor sommige religieuze denominaties maakt proselitisme, ook wel evangelisatie genoemd, deel uit van hun leer. Onze grondwet waarborgt de vrijheid van geloof, wat ook proselitisme kan inhouden.

En alhoewel dit deel van hun doctrine is wat hun goede recht is, mag dit niet de rechten van andermans aantasten.

Bent u van mening dat voorstanders van het homohuwelijk hun kijk op seksualiteit aan anderen willen opleggen?

Voorstanders van het homohuwelijk willen een situatie van discriminatie rechtzetten. Pleiten voor gelijkheid tussen heteroseksuele en homoseksuele paren kan verkeerd geïnterpreteerd worden als een oplegging, maar dat is niet het geval. LGBT-voorstanders willen mensen niet bekeren tot hun manier van denken, maar ervoor zorgen dat seksuele minderheden dezelfde rechten krijgen om hun privéleven in te richten zoals zij dat willen en gelijk behandeld worden voor de wet.

In tegenstelling tot tegenstanders die wel willen imponeren op basis van hun geloof/religie hoe civiele verbintenis eruit mag zien. En alhoewel dit deel van hun doctrine is wat hun goede recht is, mag dit niet de rechten van andermans aantasten.

Is het zo, dat door de macht van de staat te gebruiken om hun voorkeur voor het homohuwelijk af te dwingen? Kunt u toelichten?

Het is geen kwestie van afdwingen maar een poging om een heersende discriminatie te corrigeren.

Aruba heeft diverse sociale problemen. Sociale problemen die het land vaak moeilijk vindt om aan te pakken. Het homohuwelijk is volgens het geloof van de meerderheid van de Arubaanse bevolking, onnatuurlijk. Heeft u over de volgende punten nagedacht: Kinderen die in een onnatuurlijk gezin opgroeien; Wat zijn de gevolgen daarvan?

We zijn het niet eens met de bewering dat het homohuwelijk onnatuurlijk is. Dit is ontkracht door de wetenschappelijke wereld. We zijn het ook oneens met uw bewering dat de meerderheid van de Arubaanse bevolking gelooft dat relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht onnatuurlijk zijn en verwijzen u naar onze antwoorden hierboven.

U moet namelijk juist overwegen wat voor gevolgen het heeft voor kinderen die nu in een niet inclusieve en empathische samenleving opgroeien waar volwassen hen voor hun hele wezen willen mijden. Het is belangrijker dat kinderen in een liefdevol huis opgroeien, ongeacht van de samenstelling van hun voogd.

Deze sociale problemen bestaan namelijk al zonder dat homohuwelijk mogelijk is. Het openstellen van huwelijk heeft geen invloed op de sociale problemen, het zal juist enkele kunnen verhelpen.

Wat voor psychologische gevolgen kan dit hebben voor het kind?

Onderzoek heeft bewezen dat kinderen baat hebben bij een toegewijde opvoeding waar hun behoeftes en rechten worden gewaarborgd. Het huwelijk tussen mensen van

eenzelfde geslacht heeft geen negatief effect op de psychologische ontwikkeling van kinderen. Vechtscheiding, alcohol- en/of drugsmisbruik, huiselijk geweld, armoede, psychische trauma's hebben wel een negatief effect op de psychologische ontwikkeling van kinderen.

Hoe staat u tegenover het recht van adoptie?

Deze vraag valt buiten de strekking van dit wetsvoorstel.

Dat dit de deur opent voor andere groepen van het LGBTQ+ community om ook hun 'rechten' te respecteren en af te dwingen?

Het is geen kwestie van afdwingen maar een kwestie van een heersende discriminatie te corrigeren. Mocht dit wetsvoorstel geïntroduceerd worden, zal deze alleen maar naar een samenleving zonder vooroordelen leiden, wat een positieve ontwikkeling ten goede van eenieder op dit eiland.

Als de wet voor het gelijke geslachten huwelijk wordt aangenomen, zullen personen die deel uitmaken van de LGBT-gemeenschap niet langer gediscrimineerd worden op het gebied van het huwelijk.

L = lesbisch, twee vrouwelijke volwassenen zullen kunnen trouwen

G = homo, twee mannelijke volwassenen zullen kunnen trouwen

B = biseksueel, een volwassene kan trouwen met een andere volwassene van een van beide geslachten

T = transseksueel, een volwassene kan trouwen met een andere volwassene van elk geslacht

Q = queer, een volwassene kan trouwen met een andere volwassene van een van beide geslachten

Denk hierbij aan transgenders; Bent u op de hoogte dat de Verenigde Staten grote sociale problemen ondervindt van mensen die in de war zijn over hun identiteit?

Deze wet stelt het huwelijk open voor paren van hetzelfde geslacht en corrigeert een discriminatie in onze samenleving. Het homohuwelijk heeft betrekking op homo's, lesbiennes en biseksuelen en gaat over seksuele geaardheid. Transgenders hebben te maken met genderidentiteit en kunnen zowel heteroseksueel als homoseksueel zijn. Het reguleren van genderidentiteit valt buiten het bereik van dit initiatief.

Heeft land Aruba de nodige financiële middelen om de sociale problematiek te behandelen?

Deze wet zou leiden tot een verbetering van sociale problemen zoals uitgelegd in bovenstaande vragen. We kunnen stellen dat de kosten van het invoeren van het homohuwelijk €5.000 eenmalig bedragen voor het updaten van de ICT-systeem bij Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister en jaarlijks €1.500 wat ruim binnen de financiële mogelijkheden van Aruba ligt.

Het is bewezen dat homohuwelijksparen niet lang bij elkaar blijven. In het geval van een echtscheiding van deze homohuwelijken, wat zijn de financiële gevolgen voor zowel het homopaar als voor het land als er meerdere keren gescheiden moet worden?

Na meer dan twintig jaar homohuwelijk in Nederland is gebleken dat het scheidingspercentage onder heterostellen vergelijkbaar is met dat van homomannen, 16 procent is na tien jaar gescheiden. In 2020 was het scheidingspercentage tussen twee mannen 13,7%, man en vrouw 15,75% en twee vrouwen 25,92%. Er is dus geen bewijs voor de bewering dat koppels van hetzelfde geslacht niet lang bij elkaar blijven en we verwachten dus ook geen extra financiële gevolgen voor de koppels of het land.

Kan de vraagsteller kan kwantificeren wat de financiële gevolgen zijn voor zowel het heteropaar als land Aruba van het huidige hoge echtscheiding percentage op Aruba, zelfs gerangschikt als een van de hoogste ter wereld?

Als er meerdere keren gescheiden moet worden door een bepaald iemand zonder genoeg financiële middelen, toelichten hoe vaak kan het land een pro-deo juridische bijstand verlenen aan deze persoon?

Hetzelfde aantal als zij nu aan heteroparen met dezelfde gedragspatronen verleent.

Wat zou uw controle-mechanische zijn/worden om fictieve homohuwelijken te voorkomen?

Deze vraag is hierboven al beantwoord. De controlemechanismen voor fictieve huwelijken zijn al gelijkelijk van toepassing op heteroseksuele en homoseksuele koppels en worden verzorgd door Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister en DIMAS. We verwachten geen verandering in de huidige procedures.

Aruba staat in de top 5 van de wereld bekend voor hoge aantal echtscheiding. Zullen er niet veel meer echtscheiding naar voren komen gezien het feit dat homoparen minder lang bij elkaar blijven? Toelichten a.u.b.

Zoals hierboven aangegeven laten de scheidingspercentages van de laatste twintig jaar in Nederland zien dat homoparen ongeveer even snel scheiden als heteroparen. In 2020 was het scheidingspercentage tussen twee mannen lager dan tussen mannen en vrouwen, dus we verwachten niet dat het homohuwelijk het scheidingspercentage op Aruba zal veranderen.

Vinden de initiatiefnemers het nodig dat kinderen les krijgen van hoe homo-echtparen seksuele relaties met elkaar houden?

De wet stelt het huwelijk open voor paren van hetzelfde geslacht. Onderwijs blijft de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen en de minister van Onderwijs, die de gekwalificeerde professionals zijn om beleid op dit gebied te ontwikkelen.

Dat er een inbreuk wordt gemaakt op de manier hoe ouders hun kinderen opvoeden wanneer de scholen hun programma's gaan aanpassen door LGBTQ+ onderwerpen op scholen te introduceren?

De wet stelt het huwelijk open voor paren van hetzelfde geslacht. Onderwijs blijft de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen en de minister van Onderwijs, die de gekwalificeerde professionals zijn om beleid op dit gebied te ontwikkelen.

Dat verschillende scholen al LGBTQ+ onderwerpen op school hebben behandeld zonder dit aan de ouders te informeren?

De wet stelt het huwelijk open voor paren van hetzelfde geslacht. Onderwijs blijft de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen en de minister van Onderwijs, die de gekwalificeerde professionals zijn om beleid op dit gebied te ontwikkelen.

Dat zelfs tentoonstellingen zijn gehouden waarbij jongens zich als meisjes konden aankleden en meisjes als jongens?

De wet stelt het huwelijk open voor paren van hetzelfde geslacht. Onderwijs blijft de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen en de minister van Onderwijs, die de gekwalificeerde professionals zijn om beleid op dit gebied te ontwikkelen.

Dat er geen sprake is van discriminatie, maar dat wij moeten opkomen voor wat moreel juist en natuurlijk is en zodoende onze kinderen en het natuurlijk gezin van vader, moeder en kind moeten beschermen?

Het uitsluiten van paren van hetzelfde geslacht van het huwelijk is in strijd met de antidiscriminatiebepaling van de staatsregeling van Aruba. Deze wet corrigeert deze discriminatie en creëert een eerlijkere samenleving met minder vooroordelen en meer gelijke kansen, wat moreel gezien een goede zaak is. Bovendien is het door de wetenschappelijke wereld ontkracht dat relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht onnatuurlijk zijn. We begrijpen dat er meningsverschillen zijn en zoals eerder gezegd blijft onderwijs de verantwoordelijkheid van schoolbesturen en de minister van Onderwijs. Leren om ondanks onze verschillen met wederzijds respect met elkaar in gemeenschap te blijven leven is de morele weg vooruit.

De meeste Arubanen volgen het katholieke geloof, terwijl anderen christenen zijn die een vorm van hervormingsleer volgen. De meesten houden zich aan de "joods-christelijke" moraal en ethiek, zoals voorgeschreven in de Bijbel. God heeft bepaald dat het huwelijk tussen één man en één vrouw is. Waarom zouden de initiatiefnemers dan willen stemmen om van die morele standaard af te wijken?

Het huwelijk was eerst een zakelijke transactie tussen twee families. Pas later heeft religie hier onderdeel van gemaakt.

We willen de vraagsteller eraan herinneren dat ieders persoonlijke recht om een geloof te hebben geldig is; deze persoonlijke overtuigingen mogen echter niet dicteren hoe anderen betekenis willen geven aan hun privéleven. Het ene recht gaat niet boven het andere.

Deze wet is bedoeld om de heersende discriminatie, die ongrondwettelijk is volgens artikel 1 van onze Staatsregeling, te corrigeren.

Het gaat hier om het civiele huwelijk, wat geen invloed heeft op ieders persoonlijke religieuze opvattingen.

De afgelopen maanden hebben maatschappelijk werkers van de Arubaanse overheid laten weten dat de sociale noden op Aruba toenemen en dat de psychische gevallen op Aruba ook toenemen. Deze toename overweldigt de huidige staf van maatschappelijk werkers. Zijn initiatiefnemers bereid om de toename in sociale en mentale behoeften als gevolg van de wettelijke acceptatie van LGBTQ+ en het zogenaamde "homohuwelijk" op zich te nemen?

Zoals beantwoord in bovenstaande vragen, zal het homohuwelijk een positief effect hebben op de sociale problematiek en leiden tot een afname van de behoefte aan geestelijke gezondheidszorg. Juist het ontzeggen van rechten aan een minderheid verergert de psychische behoeften en sociale problemen. Los van dit wetvoorstel pleiten de initiatiefnemers voor een gemakkelijkere toegang tot geestelijke gezondheidszorg en een verbeterd sociaal vangnet.

Het aantal depressies en zelfmoorden neemt toe in de westerse wereld en zelfs op Aruba. Wat is het Parlement van Aruba bereid te doen om het toegenomen aantal gevallen van depressie en zelfmoorden op Aruba te voorkomen, in het bijzonder na de legalisatie van het "homohuwelijk"?

De legalisatie van het homohuwelijk heeft geleid tot een daling van het aantal zelfmoorden en depressies over de hele wereld en we verwachten dezelfde resultaten op Aruba.

Onderzoek toont juist aan dat mensen vanuit het LGBTQ+ gemeenschap gevoeliger zijn voor depressieve klachten, suïcidale uitingen en suïcidaal gedrag. Er is tevens een motie (door een van de initiatiefnemers, mw. R.M.J. Raymond) op 11 november 2022 unaniem aanvaard door de Staten waarin de regering verzocht werd om met een suïcide preventieplan te komen.

Verschillende studies zoals de hieronder getoonde hebben aangetoond en geconcludeerd dat de gezondste omgeving voor een kind een thuis is met een moeder (vrouw) en een vader (man). Waarom zouden initiatiefnemers dan het "homohuwelijk" willen legaliseren en zorgen voor een minder gezonde omgeving om kinderen op te voeden?

Elk longitudinaal onderzoek tot nu toe heeft aangetoond dat kinderen uit LGBT-gezinnen beter aangepast zijn dan kinderen uit heteronormatieve gezinnen.

Erkendend dat is aangetoond dat het aantal zelfmoorden toeneemt in de LGBTQ+ gemeenschap, waarom zouden de initiatiefnemers dan het "homohuwelijk" goedkeuren, wat zal leiden tot meer zelfmoordgedachten en mogelijke zelfmoorden?

De legalisatie van het homohuwelijk heeft geleid tot een daling van het aantal zelfmoorden en depressies over de hele wereld en we verwachten dezelfde resultaten op Aruba.

Wat het aantal zelfmoorden binnen deze gemeenschap doet toenemen is juist het niet erkennen van hun rechten en hun relatie. Het huidige wetsvoorstel beoogt juist die erkenning te geven.

Zullen de kerken op Aruba gedwongen worden zich te houden aan het "homohuwelijk" in de kerkelijke programma's en activiteiten, als de wet wordt goedgekeurd of in de toekomst?

Nee, het initiatief stelt alleen het burgerlijk huwelijk open voor paren van hetzelfde geslacht.

Zal de kerk wettelijk aansprakelijk worden gesteld voor het niet naleven van de LGBTQ+ ideologie, als de wet "homohuwelijk" wordt goedgekeurd of in de toekomst?

Nee, het initiatief stelt alleen het burgerlijk huwelijk open voor paren van hetzelfde geslacht.

Zal de kerk de Bijbelse en theïstische wortels van haar moraal moeten schenden?

Nee, het initiatief stelt alleen het burgerlijk huwelijk open voor paren van hetzelfde geslacht.

Zal het lesprogramma op scholen veranderen om het "homohuwelijk" erin op te nemen?

Nee, het initiatief stelt alleen het burgerlijk huwelijk open voor paren van hetzelfde geslacht. Het schoolcurriculum blijft de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen en de minister van Onderwijs.

Kico ta e fundamento valido segun iniciadonan pa e organo mas halto di Aruba, esta Parlamento di Aruba cu su 20 Miembro y su Presidente, tuma e decision pa pasa e ley di matrimonio entre personanan di mesun sexo?

Aangezien het Parlement het orgaan is dat hoofdzakelijk belast is met wetgeving, kent ons democratische systeem haar leden de verplichting en het voorrecht toe om wetgeving op te stellen. Parlementariërs zijn toegewijd aan het handhaven van de Staatsregeling van Aruba. Artikel 1 van onze Staatsregeling verbiedt elke vorm van discriminatie en stelt dat alle personen in gelijke gevallen gelijk behandeld moeten worden. Aanvaarding van de wet zal het huwelijk openstellen voor paren van beide seksen waardoor huwelijksgelijkheid ontstaat en bestaande discriminatie wordt geëlimineerd. Het creëren van een eerlijkere samenleving met gelijke kansen is een

doel van niet alleen onze parlementariërs maar ook van alle burgers van Aruba voor het welzijn en de vooruitgang van onze samenleving.

Si Corte Europeo pa Derecho Humano ta bisa cu matrimonio no ta derecho humano pa un persona cu kier casa cu un persona di mesun sexo pa kico iniciadornan si ta pretende cu esaki ta un derecho humano?

Naar de mening van de initiatiefnemers is het onjuist om te concluderen dat het recht op het homohuwelijk niet kan worden afgeleid uit mensenrechten. Wij lichten dit toe door te op grond van artikel 12 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens vervolgens naar aanleiding van het in onze eigen Staatsregeling neergelegde mensenrecht op gelijke behandeling.

In de zaak Schalk en Kopf concludeerde het Europese Hof dat het recht om te huwen op grond van artikel 12 EVRM in geen geval meer beperkt wordt geacht tot een huwelijk tussen twee personen van verschillend geslacht (EHRM 24 juni 2010, 30141/04 (Schalk en Kopf tegen Oostenrijk)). In deze situatie wordt de vraag of het huwelijk tussen twee personen van hetzelfde geslacht is toegestaan, overgelaten aan de nationale wetgeving van de verdragsluitende staat. Het Hof heeft aangegeven dat het niet te snel zou moeten gaan om zijn mening in plaats van de nationale instituten te stellen.

Een belangrijk element volgens de initiatiefnemers van de huidige situatie van de jurisprudentie van het Hof is dat het EHRM het recht om te trouwen niet langer beperkt in huwelijken tussen personen van verschillend geslacht. Het Hof heeft een consensusanalyse uitgevoerd en aangegeven dat er in Europa (nog) geen consensus over bestaat. Daarom wilde het Hof, op het moment van de uitspraak, het eigen oordeel niet boven die van de lidstaten stellen.

Volgens de initiatiefnemers betekent dit dat ook het huwelijk van personen van hetzelfde geslacht beschermd kan worden onder artikel 12 EVRM. Blijkbaar heeft het Hof hier wel een mening over, maar wil het deze nog niet opleggen wegens gebrek aan consensus (op dit moment). De initiatiefnemers voorzien dus dat de consensus op een zeker moment zal bestaan, volgens het Hof, en dat het Hof op dat moment de lidstaten zal verplichten het huwelijk open te stellen voor paren van hetzelfde geslacht. Dit is dus ook slechts een kwestie van tijd.

Wat daar ook van zij, volgt uit artikel 53 van het EVRM dat de bepalingen uit het EVRM het absolute minimum voorschrijven waar een lidstaat aan moet voldoen, en nu juist niét uitgelegd mogen worden als inhoudende een beperking van de mensenrechtelijke

bescherming die onder nationaal recht geboden kan worden. EVRM is dus niet een maximum waaraan een lidstaat zich moet houden. De nationale wetgeving van een lidstaat mag méér rechten aan zijn burgers toekennen dan het absolute minimum dat het EVRM voorschrijft.

De initiatiefnemers zijn van mening dat ons nationale recht middels een het gelijkheidsbeginsel opgenomen in artikel 1:1 van onze Staatsregeling de gelijke behandeling van paren van gelijk geslacht garandeert. Er bestaat immers geen objectieve rechtvaardiging om paren van gelijk geslacht van het huwelijk uit te sluiten (hetgeen is bevestigd in het Hofvonnis in de zaak 'Orguyo / Land Aruba'). De definitie van het huwelijk in het EVRM - wat ook zij van de interpretatie daarvan - staat de toepassing van het gelijkheidsbeginsel in onze nationale wetgeving niet in de weg.

Iniciadornan ta di opinion cu si cambia nos ley di matrimonio pa acomoda casamento di personanan di mesun sexo, esaki ta habri porta pa legalisa mas tipo di matrimonio p.e. entre tres persona?

De initiatiefnemers erkennen dit als het zogenaamde 'slippery slope -argument'. Dit argument wordt vaak gebruikt door tegenstanders van veranderingen om angst en twijfel te zaaien dat de verandering noodzakelijk is, omdat anders ook andere zaken geaccepteerd zou moeten worden. Door het openstellen van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht, wordt er volgens dit argument een precedent geschapen dat leidt tot andere samenlevingsvormen, zoals polygamie.

Onze wet erkent het huwelijk tussen twee volwassen personen en binnen dat kader moet er een geldige objectieve rechtvaardiging zijn om twee personen van hetzelfde geslacht buiten het huwelijk te houden. De initiatiefnemers hebben dit uitgebreid in de memorie van toelichting uitgelegd en geconcludeerd dat er geen geldige objectieve rechtvaardiging is om paren van hetzelfde geslacht buiten het huwelijk te houden. Dit heeft betrekking op hun eigen rechtvaardigingen, die niets te maken hebben met andere samenlevingsvormen.

Iniciadornan por splica kico e abreviacion di LGBTQ+ ta encera?

L = lesbisch

G = homo

B = biseksueel

T = transseksueel

Q = queer of questioning

+ is om inclusief te zijn en ruimte te houden voor mensen die zich niet identificeren als een van de andere categorieën, zoals asexueel, intersekse, non-binair enz.

Iniciadornan ta di acuerdo y ta habri pa tur e estilo di biba y pensamentonan aki?

Volgens initiatiefnemers is het initiatief om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met het ontwerp gecorrigeerd wordt. Tegelijkertijd wil initiatiefnemers duidelijk maken dat dit geen levensstijl is, wat een keuze suggereert, maar een seksuele geaardheid, wat een onveranderlijk deel van iemands wezen is.

Iniciadornan ta premira cu lo bin un ampliacion den e abreviacion nan di LGBTQ+?

Volgens initiatiefnemers is het initiatief om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met het ontwerp gecorrigeerd wordt.

We zien hoe LGBTQIA+ in sommige gevallen wordt gebruikt om interseksuele en asexuele mensen op te nemen. We willen dat de "+" ons ruimte geeft voor groei en ontwikkeling naarmate ons begrip van de kwestie zich in de loop van de tijd ontwikkelt.

En als er een consensus is voor de uitbreiding van de afkorting, zal deze worden geaccepteerd.

Iniciadornan ta premira cu lo bin un ampliacion den e ley di casamento di mesun sexo cu lo conta pa tur e otro gruponan cu ta wordo representa bou di e abreviacion nan di LGBTQ+?

Als de wet voor het gelijke geslachten huwelijk wordt aangenomen, zullen personen die deel uitmaken van de LGBT-gemeenschap niet langer gediscrimineerd worden op het gebied van het huwelijk.

L = lesbisch, twee vrouwelijke volwassenen zullen kunnen trouwen

G = homo, twee mannelijke volwassenen zullen kunnen trouwen

B = biseksueel, een volwassene kan trouwen met een andere volwassene van een van beide geslachten

T = transseksueel, een volwassene kan trouwen met een andere volwassene van elk geslacht

Q = queer, een volwassene kan trouwen met een andere volwassene van een van beide geslachten

I= Interseks: een interseksueel volwassene kan met één andere volwassen persoon trouwen.

A= Aseksueel: een aseksueel volwassene zal met één andere volwassen persoon kunnen trouwen.

Iniciadornan kier aproba e ley di matrimonio di mesun sexo pa keda riba bon pia cu Hulanda cu tin un cultura completamente diferente for di esun di Aruba?

Nee, we willen de wet op het homohuwelijk aannemen om een einde te maken aan discriminatie die in onze samenleving bestaat en waarvan Hof al heeft geoordeeld dat het in strijd is met onze Staatsregeling. Niet alleen Hulanda, maar ook de meeste Zuid-Amerikaanse landen kennen het homohuwelijk, net als veel eilanden in het Caribisch gebied, waaronder Bonaire, Cuba, Saba en Sint Eustatius.

Cada pueblo tin e derecho di autodeterminacion. Aruba no mester sigui ningun otro pais pa legalisa matrimonio di mesun sexo. Iniciadornan ta haya cu Aruba mester eherce su libertad di autodeterminacion pa no copia otro paisnan y keda sin aproba e ley di matrimonio di mesun sexo?

Initiatiefnemers willen de wet niet veranderen om een ander land te volgen of te kopiëren, maar om een discriminatie te corrigeren die in onze gemeenschap bestaat op grond van artikel 1 van onze Staatsregeling en die negatieve gevolgen heeft voor leden van de LGBT-gemeenschap.

Het principe achter zelfbeschikking is vrijheid en dit is niet alleen belangrijk op collectief niveau, maar ook op individueel niveau. Als LGBT+'ers niet de vrijheid hebben om te bepalen hoe ze hun privéleven willen inrichten op basis van de doctrine van een bepaalde religieuze groepering, is dat tirannie die volledig in strijd is met het principe van zelfbeschikking.

Het is ook belangrijk om op te merken dat een meerderheid van onze bevolking het homohuwelijk steunt.

Iniciadornan ta consciente cu matrimonio di personanan di mesun sexo ta promove un ideologia cu ta depriva un mucha di lanta cu atencion y amor di su tata y su mama hunto cu otro?

Volgens initiatiefnemers is het initiatief om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met het ontwerp gecorrigeerd wordt. Het is belangrijk om op te merken dat de 15 landen met

de hoogste kinderwelzijn, landen zijn die het huwelijk aanbieden aan paren van hetzelfde geslacht. Initiatiefnemers beweren niet dat dit een verband heeft, maar als het bestaat lijkt het voor kinderen positief te zijn. Bovendien geeft onderzoek aan dat kinderen uit LGBTQ+ gezinnen zich beter kunnen aanpassen dan die uit heteronormatieve gezinnen.

Voor kinderen is het belangrijker dat ze opgroeien in een huis met ouders die ze liefde en zorg bieden dan dat ze een vader en moeder hebben, maar er onenigheid en haat heerst. De nadruk moet altijd blijven liggen op liefde, zorg en stabiliteit.

Iniciadornan ta consciente cu LGBTQ+ cu "same-sex marriage" a musta di afecta muchanan na un forma negativo?

Initiatiefnemers verwijzen naar het antwoord op de vorige vraag en voegen eraan toe dat alle wetenschappelijke en gezaghebbende onderzoeken naar kinderen uit LGBT-gezinnen aantonen dat het voor kinderen geen negatief effect heeft, maar juist een positief effect.

E cantidad di relacionnan sexual cu diferente partner y consecuentemente e cantidad di enfermedadan transmiti sexualmente ta mucha mas halto bou di poblacion LGBTQ+ compara cu e poblacion general. Matrimonio entre personanan di mesun sexo lo trece cambio positivo na e comportacion aki?

Dezelfde diversiteit die bestaat bij heteroseksuele mensen, bestaat ook bij homoseksuele mensen. Een populatie kan niet generaliseerd worden en uit gegevens blijkt dat een homo een even grote kans heeft om besmet te raken met een seksueel overdraagbare aandoening als een hetero. Het is belangrijk om veilig te vrijen. In Nederland is Chlamydia de meest voorkomende seksueel overdraagbare aandoening, waarbij de meerderheid van de (56%) heteroseksueel zijn en ouder dan 25. Het wetsvoorstel is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met dit ontwerp gecorrigeerd zal worden. Een van de veronderstelde voordelen van het huwelijk voor heteroseksuele stellen⁰ en stellen van hetzelfde geslacht is dat het een cultuur van verantwoordelijkheid en toewijding bevordert. Studies in Europa hebben aangetoond dat de invoering van het homohuwelijk heeft geleid tot een statistisch significante afname van seksueel overdraagbare aandoeningen zoals syfilis.

<https://www.nber.org/papers/w11327>.

Ondanks de wet blijft het belangrijk om gegevens te verzamelen voor een beter beheer van seksueel gedrag onder onze bevolking.

Ondanks de wet blijft het belangrijk om gegevens te verzamelen voor een beter beheer van seksueel gedrag onder onze bevolking.

Iniciadornan ta kere cu legalisacion di matrimonio di mesun sexo ta forma un riesgo grandi pa salud di nos pueblo y pa gastonan medico pa nos pueblo?

Er zijn aanwijzingen dat het aannemen van de wet voor huwelijk van personen van hetzelfde geslacht een positief effect zal hebben op de gezondheid van onze mensen en zal leiden tot een verbetering van de geestelijke gezondheid zoals beschreven in de memorie van toelichting en dit zal resulteren in minder medische uitgaven.

Kico ta e metodonan y strategia di e gruponan LGBTQ+ pa preveni STD's?

Preventie(beleid) van SOA's is niet ter sprake, maar net als bij heteroseksuelen is veilige seks de meest effectieve manier om SOA's te voorkomen. Mensen met een hoger risico voor besmetting met hiv worden aangeraden om PrEP te nemen, dat effectiever is dan condoms om hiv te voorkomen, uiteraard op advies en begeleiding van verantwoordelijke artsen en zorgverleners.

Lo hiba programma di concientisacion na scolnan pa gruponan LGBTQ+ cu ta experimentando cu actonan sexual?

Volgens initiatiefnemers is het initiatief om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met het ontwerp gecorrigeerd zal worden. Curricula en leerplannen vallen onder de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen en de Minister van Onderwijs.

Por aclarea cu door di legalisa matrimonio di mesun sexo iniciadornan ta duna legitimidad na un acto di relacion sexual cu a prueba di ta un peliger pa salud di hende?

Volgens initiatiefnemers is het initiatief om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met het ontwerp gecorrigeerd zal worden.

Verantwoorde seksuele relaties vormen geen gevaar voor de gezondheid en dit geldt zowel voor heteroseksuele als homoseksuele mensen. Voor de rest wordt gerefereerd naar de antwoorden op de vorige vragen.

Iniciadornan ta compara discriminacion di matrimonio di mesun sexo cu discriminacion di rasa, color y esclavitud. Por splica a base di kico ta compara e dosnan aki?

Discriminatie op basis van een aspect van de persoon dat hij geen invloed op heeft, zoals huidskleur, geslacht en seksuele geaardheid, is vergelijkbaar. Al deze groepen hebben in het verleden te maken gehad met vervolging, uitsluiting en strijd voor hun rechten.

Por splica dicon ta considera como discriminacion cu matrimonio ta entre hetero so y no homo?

Het huwelijk wordt beschouwd als een burgerrecht met privileges en verplichtingen. Mensen uitsluiten op basis van seksuele geaardheid is geïnstitutionaliseerde discriminatie. Historisch gezien was het mensen van verschillende religies verboden om te trouwen. Voor 1967 werden mensen van verschillende rassen tijdens de segregatie in 31 Amerikaanse staten verboden om te trouwen met anderen. De initiatiefnemers willen een discriminatie corrigeren die nu bestaat in onze wetten door het huwelijk voor koppels van hetzelfde geslacht mogelijk te maken.

Impone matrimonio di mesun sexo riba un un gran mayoria di persona cu no ta cla o desea esaki, no ta discriminacion?

Volgens initiatiefnemers is het initiatief om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. De initiatiefnemers erkennen dat er een ongelijkheid is dat met het ontwerp gecorrigeerd zal worden. Het ontwerp verplicht niemand tot iets, dus kan niet gesproken worden over het opleggen. Het blijven uitsluiten van paren van hetzelfde geslacht van het huwelijk is wel een oplegging van discriminatie tegen onze Staatsregeling. Er is geen bewijs dat een grote meerderheid van de mensen dit niet wil of wenst. De niet-geverifieerde ondertekenaars van de petitie voor het huwelijk vertegenwoordigen 18,6% van onze bevolking en 30% van onze kiezers, en vertegenwoordigen dus geen meerderheid. Integendeel, een wetenschappelijk onderzoek genomineerd voor een internationale prijs heeft aangegeven dat de steun voor het huwelijk voor koppels van hetzelfde geslacht 57% is op Aruba. Hoe dan ook, het Hof was duidelijk dat als het gaat om een grondwettelijk recht, het sentiment van een meerderheid niet doorslaggevend is.

Conform de uitspraak van het Hof van 6 december 2022 in de zaak Stichting Orguyo tegen Land Aruba (ECLI:NL:OGHACMB:2022:135): als aangenomen kan worden dat de meerderheid van de bevolking van Aruba tegen het homohuwelijk is, is dat NIET BESLISSEND.

Het gaat er niet om een ander iets op te leggen, maar slechts om een discriminatie die een minderheid ervaart te corrigeren. Het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht neemt geen rechten weg van paren van verschillend geslacht. Zij ondervinden hier geen negatieve gevolgen van, maar zullen eerder positieve gevolgen ondervinden van het leven in een samenleving met minder discriminatie en vooroordelen.

Iniciadornan por informa nos di estudionan cu a laga haci encuanto di matrimonio di mesun sexo y su aceptacion aki na Aruba?

Ja, een fractie van een van de initiatiefnemers huurde een data-analysebedrijf in om de acceptatie van het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht in maart 2022 te onderzoeken en het resultaat was dat 57% van de stemgerechtigde volwassenen op Aruba voorstander was. Het onderzoek dat over verschillende onderwerpen peilde is genomineerd en geselecteerd als finalist voor de belangrijkste prijs van Politics and Elections in Latijns-Amerika in de categorie “Mejor trabajo de investigación socio demoscópico a través de nuevas tecnologías” (Beste werk van socio-demografisch onderzoek door middel van nieuwe technologieën). De volledige resultaten vindt u hier:

<https://orguyo.org/pressrelease/encuestaintroducimatrimoniodimesunsexo.pdf>

Iniciadornan por informa dicon no a planea un referendum pa pueblo riba e topico aki?

Een bindend referendum kan alleen maar met een grondslag in de Staatsregeling en dat is er niet. Bij landsverordening kan een niet bindend en dus puur raadgevend referendum in het leven geroepen worden over een bepaald onderwerp. De initiatiefnemers zijn zich echter de mening toegedaan dat dergelijke landsverordening betreffende een referendum over de toepassing van een grondrecht niet de toets van onze Staatsregeling zal kunnen doorstaan. Als toelichting geldt het volgende.

Toepassing van klassieke grondrechten op minderheden mag niet afhankelijk worden gesteld van de mening van een meerderheid (zie onder meer EHRM 20 juni 2017, 67667/09, 44092/12 en 56717/12, r.o. 70 en 71 (Bayev and Others v. Russia) en EHRM 13 juli 2021, 40792/10, 30538/14 en 43439/14, r.o. 52 (Fedotova and Others v. Russia), maar ook GEA Curaçao 13 september 2021, ECLI:NL:OGEAC:2021:160r.o. 3.16).

In de woorden van het Hof:

“Indien al aangenomen zou moeten worden dat de meerderheid van de bevolking van Aruba tegen openstelling van het huwelijk is, hetgeen niet goed is onderzocht

en geenszins vaststaat, is dat niet beslissend. Zie *Fedotova and Others v. Russia* § 52 (hiervoor in rov. 2.22).” (Hof – Orguyo / Land Aruba r.o. 2.54).

Zelfs indien veronderstellende wijs een referendum wordt gehouden die zich tegen openstelling huwelijk uitspreekt, kan dat de tegenstanders niet baten. Ten eerste is het niet bindend omdat onze Staatsregeling dat niet toelaat. Ten tweede, omdat volgens ons staatsbestel de rechten van minderheden beschermd worden. Zo zal een referendum waar bijvoorbeeld een bepaalde etnische groepering van zijn stemrecht wordt ontnomen ook niet mogelijk zijn. Dit simpelweg omdat de meerderheid niet mag beslissen over toepassing van grondrechten over minderheden.

Dicon iniciadornan cu ta un minoria den Parlamento ta forsa esaki sin consulta cu pueblo prome pa medio di un tipo di referendum?

Initiatiefnemers verwijzen naar het antwoord op de vorige vraag.

Iniciadornan tin cifra di cuanto pareha di mesun sexo local, o residencia na Aruba a casa pafo di Aruba?

Deze cijfers zijn niet opgevraagd door of gedeeld met de initiatiefnemers.

Y cuanto a registra nan matrimonio na censo?

Deze cijfers zijn niet opgevraagd door of gedeeld met de initiatiefnemers.

E proposito di Parlamento ta pa sali na interes general di un pueblo y no solamente di un grupito of un organisacion. Un cambio di ley di e magnitud aki no por wordo tuma sin permiti pueblo expresa su mes. Iniciadornan ta di opinion cu ta miho consulta cu tur gremio y clero, otro instancianan y pueblo en general prome cu tuma un decision final riba e ley aki?

Het initiatiefontwerp is bedoeld om de discriminatie die bestaat volgens artikel 1 van onze Staatsregeling te corrigeren en wordt bevestigd door het Hof. Het corrigeren van discriminatie is niet afhankelijk van de mening van een persoon of organisatie zoals beschreven in bovenstaand antwoord. Zoals eerder gezegd is het recht van een minderheidsgroep niet afhankelijk van de mening van een meerderheid, ook al is er in het geval van het homohuwelijk wel een meerderheid die het steunt.

We kunnen we ons ook afvragen of discriminatie van een minderheid, voornamelijk een bepaalde religieuze groep, is toegestaan in strijd met ons Staatsregeling en is dit

de manier om verder te gaan? Voor de initiatiefnemers is het antwoord op de vraag NEE.

Constitucion di Aruba ta bisa no ta permiti discrimina? E ora dicon un parti di Parlamento sin consulta pueblo kier impone un ideologia riba e gran mayoria di pueblo? Esaki no ta discriminacion contra nan derecho?

Het ontwerp heeft niets te maken met het opleggen van een ideologie aan de grote meerderheid van de mensen. Zo staat er terecht in onze Staatsregeling dat geen enkele vorm van discriminatie is toegestaan en dat dit ook geldt voor koppels van hetzelfde geslacht. Uit een wetenschappelijk onderzoek blijkt dat een grote meerderheid, 57% van onze bevolking, voorstander is van het huwelijk tussen mensen van hetzelfde geslacht.

<https://orguyo.org/pressrelease/encuestaintroducimatrimoniodimesunsexo.pdf>

De niet geverifieerde ondertekenaars om er bij de regering op aan te dringen cassatie aan te tekenen vertegenwoordigen slechts 16,8% van onze bevolking en 30% van onze kiezers als we ervan uitgaan dat zij legale inwoners van Aruba zijn, meerderjarig en de Nederlandse nationaliteit bezitten.

Als er iets wordt opgelegd, is het door de minderheid die tegen het homohuwelijk is: zij willen onze Staatsregeling, de uitspraak van het Hof en de wens van de meerderheid van onze bevolking in diskrediet brengen om hun doctrine en/of vooroordeel aan de hele gemeenschap te blijven opleggen.

Initiatiefnemers zijn van mening dat een wetgever de plicht heeft om gelijke behandeling van alle personen te garanderen. Er is geen geldige rechtvaardiging voor het uitsluiten van paren van hetzelfde geslacht van het huwelijk zoals bevestigd in de uitspraak van het Gemeenschappelijk Hof in de zaak 'Orguyo/Land Aruba Foundation'.

Iniciadornan ta na altura di un accion di firma contra matrimonio di mesun sexo cu a tuma lugar na Aruba? Dicon boso no a tene cuenta cu nan obhecionnan?

De initiatiefnemers hebben kennisgenomen van de handtekeningenactie. Hoewel initiatiefnemers niet in de gelegenheid zijn geweest om het aantal en de echtheid van de handtekeningen te verifiëren, achten zij het aantal handtekeningen, in context van de twee paragrafen van dit antwoord, niet relevant en wordt verwezen naar het vorige antwoord.

Een meerderheid (waarvan is aangetoond dat deze niet bestaat) kan hiervoor geen objectieve rechtvaardiging vormen. Toepassing van een mensenrecht (in dit geval artikel I.1 van de Staatsregeling) op minderheden kan niet afhankelijk worden gemaakt van de mening van een meerderheid (zie onder meer EHRM 20 juni 2017, 67667/09, 44092/12 en 56717/12, r.o. 70 en 71 (Bayev e.a./Rusland) en EHRM 13 juni 2017, 67667/09, 44092/12 en 56717/12, r.o. 70 en 71 (Bayev e.a./Rusland). Rusland) en EHRM 13 juli 2021, 40792/10, 30538/14 en 43439/14, r.o. 52 (Fedotova e.a./Rusland), maar ook GEA Curaçao 13 september 2021, ECLI:NL:OGEAC:2021:160 r.o. 3.16).

*Iniciadornan ta na altura cu ta en espera di un decision di casacion riba e topico aki?
Por splica dicon no ta warda un contesta di casacion prome cu trata e ley aki?*

De cassatie is een apart proces dat losstaat van het ontwerp, ook al hebben beide hetzelfde doel: het bereiken van huwelijksgelijkheid. Initiatiefnemers willen opmerken dat de regering als belangrijkste reden heeft opgegeven om in cassatie te gaan is dat de rechter niet in de stoel van de wetgever mag gaan zitten. Het publieke argument van de regering is dat ze willen dat het parlement de kwestie van het huwelijk voor koppels van hetzelfde geslacht regelt, en dat is precies wat dit initiatief bereikt.

Iniciadornan ta na altura di e rapport di PAHO y Organizacion Mundial di Salud data 5 di mei 2017 relaciona cu Cuido di salud di e comunidad LGBTQ+?

Het is bekend dat het huwelijk een positief effect heeft op de gezondheid van mensen, ongeacht of ze van hetzelfde of van verschillend geslacht zijn. We vragen ons af of de auteur van de vraag op het niveau van het rapport terloops vermeldt dat we niet naar de relevantie kijken, maar hun conclusie is als volgt:

- Vooroordelen en onwetendheid over LGBT-mensen, in het algemeen in de samenleving en in de gezondheidszorg in het bijzonder, dragen ook bij aan een gebrek aan begrip voor hun problemen en verhinderen dat ze tijdige, passende en effectieve medische zorg krijgen.
- Een attente en respectvolle behandeling in combinatie met gelijke toegang tot gezondheidszorg kan bijdragen aan het verbeteren en verlengen van het leven van LGBT-mensen.

Hoewel we de relevantie voor het ontwerp niet zien, hopen we dat de goedkeuring van het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht een positieve invloed zal hebben op de gezondheid van LGBT-mensen.

E rapport aki ta recomenda e paisnan cu ta reconoce personanan LGBTQ+ pa carga tambe cu e gastonan medico, ora ta trata di operacionnan di transformacion di nan curpa pa un otro genero. Inicialmente por splica si AZV ta cubri e gastonan aki caba?

Het ontwerp gaat over het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht, waarbij seksuele geaardheid aan de orde komt. De vraag gaat over genderidentiteit en is niet relevant voor het ontwerp. We stellen de parlementariër voor zijn vraag aan de betrokken minister te stellen.

Inicialmente ta pensa cu despues cu si e ley pasa, lo tin di inclui den curiculo di enseñansa e filosofia/pensamento LGBTQ+ pa muchanan por comprende y adapta na esaki?

Schoolcurricula worden bepaald door de schoolbesturen en de Minister van Onderwijs.

Parti di educacion sexual inclusivo na Merca y Europa ta encera laga drag queens duna presentacionnan na scolnan basico. Inicialmente ta di acuerdo cu esaki tambe tin di bira norma akinan na Aruba pa promove inclusion y mente habri pa cu LGBTQ+?

Schoolcurricula worden bepaald door de schoolbesturen en de Minister van Onderwijs.

Het is belangrijk om op te merken dat drag een praktische kunstvorm is voor heteroseksuele en homoseksuele mensen en voor mannen en vrouwen, dus initiatiefnemers zien de relatie niet met het ontwerp.

Despues di legalisacion di matrimonio di mesun sexo na Hulanda pedofilnan a cuminsa organisa nan mes pa asina pasa den mesun trayectoria cu homosexualnan pa logra legalisacion di relacion sexual entre adulto y esnan menor di edad. Un argumento cu pedofilnan ta uza ta cu nan a nace cu e orientacion sexual di pedofilia y consecuentemente nan tambe tin derecho di wordo reconoci pa medio di ley. Na Merca tambe North America Man/Boy Love Association ta uza e mesun argumento pa purba legalisa pedofilia na Merca. Inicialmente no ta di opinion cu legalisacion di matrimonio di mesun sexo ta establece un presedencia legal pa personanan cu ta sinti atraccion na personanan menor di edad pa reclama legalisacion di pedofilia?

De initiatiefnemers erkennen dit als het zogenaamde 'slippery slope -argument'. Dit argument wordt vaak gebruikt door tegenstanders van veranderingen om angst en twijfel te zaaien dat de verandering noodzakelijk is, omdat anders ook andere zaken geaccepteerd zou moeten worden. Door het openstellen van het huwelijk voor

personen van hetzelfde geslacht, zal niks anders mogelijk maken en geen pedofilie legaliseren. De stelling dat pedofilie over seksuele geaardheid gaat moet gecorrigeerd worden. Dit is foutief: pedofilie wordt in de psychologie beschouwd als een 'paraphilic disorder' (parafiele stoornis).

Het ontwerp om het huwelijk uit te breiden tot paren van hetzelfde geslacht, is een verruiming van de artikel die het huwelijk regelt. Zoals artikel 31 BWA luidt:

- '1. Een huwelijk wordt alleen aangegaan tussen een man en een vrouw die beiden de leeftijd van achttien jaren hebben bereikt.
2. Het in het eerste lid vermelde huwelijksbeletsel bestaat niet wanneer zij die met elkander een huwelijk willen aangaan de leeftijd van zestien jaren hebben bereikt en de vrouw een verklaring van een geneeskundige overlegt dat zij zwanger is, dan wel haar kind reeds ter wereld heeft gebracht.
3. De minister, belast met justitiële aangelegenheden, kan om gewichtige redenen ontheffing verlenen van het in het eerste lid genoemde vereiste.'

Ook het wetboek van strafrecht, dat straffen voor zedendelicten regelt blijft ongewijzigd. Het blijft verboden en strafbaar voor een meerderjarig persoon om een minderjarige persoon aan te raken of seksuele relaties te hebben met een minderjarige.

Di e 196 estadonan miembro di Nacionnan Uni solamente 34 te cu 1 di juni 2023 a legalisa matrimonio di mesun sexo. Esaki ta encera cu un mayoria grandi di e paisnan na mundo no ta convenci di e beneficinan di legalisa matrimonio di mesun sexo. En bista di e consecuencianan profundo cu e cambio y definicion legal di matrimonio pa inclui personanan di mesun sexo lo trece cune. Iniciadornan no ta haya cu ta apropia pa tene un forma di referendum bou di e pueblo di Aruba tocante aceptacion di matrimonio di mesun sexo prome cu solamente 21 Parlamentario dicidi riba e ley aki pa henter un pueblo?

Conform de uitspraak van het Hof van 6 december 2022 in de zaak Stichting Orguyo tegen Land Aruba (ECLI:NL:OGHACMB:2022:135): als aangenomen kan worden dat de meerderheid van de bevolking van Aruba tegen het homohuwelijk is, is dat NIET BESLISSEND.

Een bindend referendum kan alleen maar met een grondslag in de Staatsregeling en dat is er niet. Bij landsverordening kan een niet bindend en dus puur raadgevend referendum in het leven geroepen worden over een bepaald onderwerp. De initiatiefnemers zijn zich echter de mening toegedaan dat dergelijke landsverordening

betreffende een referendum over de toepassing van een grondrecht niet de toets van onze Staatsregeling zal kunnen doorstaan. Als toelichting geldt het volgende.

Toepassing van klassieke grondrechten op minderheden mag niet afhankelijk worden gesteld van de mening van een meerderheid (zie onder meer EHRM 20 juni 2017, 67667/09, 44092/12 en 56717/12, r.o. 70 en 71 (Bayev and Others v. Russia) en EHRM 13 juli 2021, 40792/10, 30538/14 en 43439/14, r.o. 52 (Fedotova and Others v. Russia), maar ook GEA Curaçao 13 september 2021, ECLI:NL:OGECAC:2021:160r.o. 3.16).

In de woorden van het Hof:

“Indien al aangenomen zou moeten worden dat de meerderheid van de bevolking van Aruba tegen openstelling van het huwelijk is, hetgeen niet goed is onderzocht en geenszins vaststaat, is dat niet beslissend. Zie Fedotova and Others v. Russia § 52 (hiervoor in rov. 2.22).” (Hof – Orguyo / Land Aruba r.o. 2.54).

Zelfs indien veronderstellende wijs een referendum wordt gehouden die zich tegen openstelling huwelijk uitspreekt, kan dat de tegenstanders niet baten. Ten eerste is het niet bindend omdat onze Staatsregeling dat niet toelaat. Ten tweede, omdat volgens ons staatsbestel de rechten van minderheden beschermd worden. Zo zal een referendum waar bijvoorbeeld een bepaalde etnische groepering van zijn stemrecht wordt ontnomen ook niet mogelijk zijn. Dit simpelweg omdat de meerderheid niet mag beslissen over toepassing van grondrechten over minderheden.

Iniciadornan ta di opinion cu un persona cu ta sinti atraccion sexual na personanan menor di edad su sentimentonan ta real?

Het is niet relevant of de gevoelens van een meerderjarige voor een minderjarige echt zijn of niet. Belangrijk is dat het volgens ons Wetboek van Strafrecht strafbaar is voor een meerderjarig persoon om een minderjarige ontuchtig aan te raken.

Aruba heeft ook het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (New York, 20-11-1989) ondertekend. Aruba is, door artikel 19 van het Verdrag, verplicht om alle wetgevende, administratieve, sociale en educatieve stappen te nemen om kinderen van seksueel misbruik te beschermen. Het is daarom niet mogelijk om de ontuchtige aanraken van een minderjarige door een volwassene te decriminaliseren.

Iniciadornan ta di opinion cu un persona cu ta sinti atraccion na personanan di mesun sexo su sentimentonan ta real?

Op wetenschappelijke basis, zijn initiatiefnemers van mening dat aantrekkingskracht tot personen van hetzelfde geslacht, een onveranderlijke menselijke eigenschap is. Dat wil zeggen dat het deel uitmaakt van iemands wezen en dat de gevoelens daarom echt zijn. Het is belangrijk om op te merken dat aantrekkingskracht voor anderen van hetzelfde geslacht niet alleen bij mensen voorkomt, maar ook is gedocumenteerd bij meer dan 1500 diersoorten en haar rol in de natuur werd in de vorige antwoorden genoemd.

Iniciadornan ta di opinion cu un hende homber of muher casa o cu pareha cu ta sinti atraccion sexual tambe pa un hende muhe of homber cu no ta su esposa(o) o pareha, su sentimentonan ta real?

Het ontwerp is om het huwelijk uit te breiden naar koppels van hetzelfde geslacht en niet om echte gevoelens te reguleren. De keuze hoe een persoon wenst om te gaan met de beschreven situatie wordt aan zijn discretie overgelaten en valt niet onder het ontwerp.

Iniciadornan ta sinti cu e tres gruponan aki cu a wordo uza como ehempel, por wordo compara y trata como igual ora ta papia di nan derechonan como ser humano pa loke ta nan sentimentonan/atraccion sexual?

Nee. Zoals is uitgelegd, is pedofilie een psychologische stoornis en kan het niet worden vergeleken met seksuele aantrekkingskracht. Ontrouw is niet ter sprake omdat het niet valt onder de mensenrechten die zijn vastgelegd in onze verdragen en Staatsregeling. Drag is een kunstvorm die zowel door mannen als vrouwen met seksuele geaardheid naar het ander geslacht als hetzelfde geslacht wordt bedreven. Initiatiefnemers zien geen verband en nog minder relevantie voor het onderhavig ontwerp.

Iniciadornan ta di opinion cu un persona cu ta sinti un o otro tipo di atraccion sexual sea na menor di edad of atraccion na un hende muhe cu no ta su esposa(o) o pareha, of atraccion na un persona di mesun sexo tin di haya oido y permitie pa ancra e deseonan aki como derecho pa medio di ley?

Nee, minderjarigen moeten beschermd worden, dat is het geval in onze wetten. Als je denkt of beschouwt dat de seksuele aantrekkingskracht van pedofielen iets reëls is, dan geeft dat pedofielen niet het recht om welk persoon dan ook, laat staan een minderjarige ontuchtig aan te raken. Hierbij wordt ook verwezen naar bovenstaande antwoorden.

Un di argumentonan di LGBTQ+ ta cu e motibo dicon tin hopi reto di salud mental, depression y intentonan di suicidio bou di homosexualnan ta falta di aceptacion den sociedad. Investigacion ta muestra cu e incidencia di suicidio bou di parehanan homosexual legalmente casa ta mas halto cu bou di e poblacion hetero casa. Apesar cu paisnan cu un grado hopi halto di tolerancia pa homosexualnan nos ta mira cu e grado di conflicto interno cerca homosexualnan ta keda halto. En general e incidencia di intento di suicidio ta keda halto bou di e poblacion homosexual den pasonan caminda tin un grado halto di aceptacion di homosexualidad. Inicialmente ta acepta cu e argumento di tolerancia pa homosexualidad no ta un garantia cu retonan di salud mental incluyendo suicidio lo baha bou di e poblacion homosexual?

Verschillende onderzoeken hebben aangetoond dat de invoering van het homohuwelijk op de lange termijn een positieve invloed zal hebben op de LGBT-gemeenschap en dan vooral op de jeugd. Het homohuwelijk bestaat pas 23 jaar en moet nog zijn vruchten afwerpen bij de oudere generatie die veel discriminatie heeft meegemaakt en daardoor getekend is. En nu pas zullen we zien hoe jongere generatie zich zal ontwikkelen vanaf de geboorte in een meer inclusieve wereld. Hoewel initiatiefnemers genoemde onderzoeken graag willen zien, zijn LGBT+ personen getraumatiseerd door afwijzing en gebrek aan acceptatie. Een minderheid die heeft geleden onder geïnstitutionaliseerde discriminatie, draagt het de gevolgen. Als je kijkt naar het aantal personen van Afrikaanse afkomst in gevangenissen van Amerikaanse landen dat veel hoger is dan de rest van de bevolking, zie je dat racisme zijn effect heeft. Initiatiefnemers proberen een gelijkwaardiger samenleving te creëren om de cyclus van trauma's en discriminatie van de LGBT-gemeenschap te doorbreken.

Tratado di Corte Europeo pa Derecho Humano ta un cuadro legal mas halto cu nos Constitucion, Statuto di Reino y Codigo Civil. Den e caso di apelacion abogado di gobierno no a enfatisa e punto cu matrimonio den nos Codigo Civil ta cuadra cu esun den Tratado Europeo pa Derecho Humano. Si matrimonio den nos codigo civil ta di acuerdo cu e Tratado Europeo pa Derecho Humano, dicon Parlamento kier trece cambio den e definicion di matrimonio?

Internationale verdragen worden niet beschouwd als een hoger juridisch kader dan onze Staatsregeling en het Statuut van het Koninkrijk. Op grond van artikel 3, onder b), van het Statuut van het Koninkrijk en de artikelen 93 en 94 van de Grondwet van het Nederland zijn de wetten van het Koninkrijk (zoals het Burgerlijk Wetboek) dus niet van toepassing als ze in strijd zijn met een verdrag.

Uit artikel 53 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens blijkt dat de regels van het EVRM slechts het absolute minimum zijn waaraan elke lidstaat moet voldoen, en mogen specifiek niet worden geïnterpreteerd als een beperking van de bescherming van mensenrechten die kan worden geboden onder nationaal recht. Het EVRM is geen maximum waaraan een lidstaat moet voldoen, maar een minimum. De nationale wetgeving van een lidstaat kan haar burgers meer rechten bieden dan het absolute minimum dat het EVRM voorschrijft.

Als we rekening moeten houden met het feit dat het huwelijk in overeenstemming is met het Verdrag, betekent dat niet dat we niet moeten kijken of het in overeenstemming is met onze eigen Staatsregeling. In artikel 53 van het verdrag staat dat niets in het verdrag betekent dat de nationale wetgeving niet meer rechten kan geven.

De initiatiefnemer is van mening dat ons nationale recht, via een gelijkheidsbeginsel dat is vastgelegd in artikel 1:1 van onze Staatsregeling, een gelijke behandeling van koppels van hetzelfde geslacht waarborgt. Er is immers geen geldige rechtvaardiging om paren van gelijk geslacht uit te sluiten van het huwelijk (dit wordt bevestigd in de uitspraak van het Gemeenschappelijk Hof in de zaak 'Orguyo / Land Aruba'). De definitie van het huwelijk in het EVRM - ongeacht de interpretatie die eraan wordt gegeven - staat de toepassing van het gelijkheidsbeginsel in onze nationale wetgeving niet in de weg.

Uzando e ehempel di e situacion cu Bud Light y Target na Merca. Pueblo Mericano a demostra cu nan ta contra e ideologia di LGBTQ+ door di laga e companianan aki sinti esaki financieramente. Ki solucion iniciadornan ta mira si esnan na fabor di homosexualidad kier promove esaki door di exigi for di enseñansa of comercio cierto reconocimiento den forma di educacion sexual alternativa na scolnan of uzo di regenboog o otro diseñonan na pia di trabou unda esnan cu ta para pa matrimonio entre un homber y un muhe ta contra?

Uit bovenstaande antwoorden blijkt dat 71% van de Amerikaanse bevolking het huwelijk tussen paren van hetzelfde geslacht steunt, een cijfer dat steeds is gestegen. Het ontwerp is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. Dit het huwelijk voor koppels van hetzelfde geslacht mogelijk maken en reguleren. Lesgeven is het voorrecht van de schoolbesturen en/of de minister van onderwijs. Aruba is een democratische samenleving met een vrije markt en haar ondernemers zijn vrij om al dan niet gebruik te maken van een campagne die zij willen.

Desinformatie om een standpunt te bekrachtigen is betreurenswaardige en is niet bevorderlijk om met anderen die een andere mening hebben samen te leven.

Kico ta e pensamiento pa educacion sexual na scol segun edad y etapa?

Het ontwerp is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht en voorziet niet in seksuele voorlichting op school. Het blijft het prerogatief van schoolbesturen samen met leraren, ouders en de minister van Onderwijs om te definiëren.

Iniciadornan ta di acuerdo pa cuminsa educa muchanan segun nan etapa y edad riba relacion sexual homo?

Dit blijft het prerogatief van schoolbesturen samen met leraren, ouders en de minister van Onderwijs om te definiëren.

Nos ta mira mundialmente den deporte femenino caminda tin un number creciente di deporte, hende homber cu ta identifica nan mes como muher ta participa como hende muher. Kico ta e opinion di iniciadornan riba esaki?

Het ontwerp is bedoeld om het huwelijk uit te breiden naar paren van hetzelfde geslacht. Initiatiefnemers hebben geen commentaar omdat de vraag niet relevant is voor het ontwerp.

Parlamento por indica ken su derecho mester prevalece den deporte femenino, esun di hende muher of esun di hende homber cu ta identifica como muher?

Initiatiefnemers verwijzen naar het antwoord op de vorige vraag.

Tin un estudio haci kico e impacto social pa loke ta identidad di matrimonio di mesun sexo lo tin ariba e sociedad di Aruba?

Het is te voorzien dat het sociale impact hetzelfde zal zijn als andere landen over de hele wereld en op basis van de uitgevoerde studies wordt verwacht dat het een positieve sociale impact zal hebben op vele aspecten, waaronder geestelijke gezondheid.

Si den caso cu tin esaki, kende a haci e estudio?

Initiatiefnemers verwijzen naar het antwoord op de vorige vraag.

Na Aruba e cultura ta uno heterosexual, kico e balor agrega lo ta door di cambia nos cultura pa uno cu ta wordo dicta pa e ideologia homosexual?

Cultuur is kunst en andere collectieve manifestatie van menselijke intellectuele ontwikkeling. De cultuur van Aruba is van al haar mensen, inclusief LGBT+ mensen. Onze ideologie en waarden zijn vertegenwoordigd in onze Staatregeling die een uniek document van onze collectieve identiteit is. Het is onze cultuur die voor gelijkheid pleit voor alle mensen ongeacht ras, geloof, nationale afkomst, seksuele geaardheid, enz. Het ontwerp baart leven aan onze cultuur die er een is van liefde voor vrijheid. Dat het ontwerp het parlement heeft bereikt maakt het deel uit van onze cultuur, het is geen homoseksuele ideologie maar een die stelt dat alle mensen gelijk moeten worden behandeld in gelijke gevallen.

Na Aruba e homosexual no ta wordo victimisa, tin un grado di tolerancia, geregistreerd partnerschap a wordo introduci, cual ta e motibo asina urgente pa introduci e matrimonio homosexual?

Het ontwerp is een vervolg van de strijd die formeel op Aruba in 2006 in begonnen met de zaak Oduber-Lammers/Land Aruba. De LGBT-gemeenschap strijdt al meer dan 17 jaar voor huwelijksgelijkheid, dus kan deze niet beschouwd worden als een urgente beweging.

Het is betreuenswaardig dat gesproken wordt over een zekere mate van tolerantie voor homoseksuelen, wat wijst op het belang van het ontwerp. Volgens onze Staatsregeling zijn alle mensen gelijk en het feit dat onze huidige wetten alleen in tolerantie voorzien, wijst al hoe ver van huis we zijn.

Als het te lang duurt om discriminatie te corrigeren wanneer een lid van onze gemeenschap anders wordt behandeld dan een ander, is immoreel. Een samenleving waar iedereen gelijke rechten heeft, is een samenleving met meer geluk en dat komt iedereen ten goede.

Gobierno di Aruba su tarea principal ta e gobernacion di e pais aki, cual ta encera entre otro e bon funcionamiento di e sociedad, cuida e cultura y indentidad di e pais. Matrimonio ta e base di e famia y famia ta e base di sociedad. Inicialmente lo responsabilisa su mes pa kibra e base di e sociedad?

De basis van een gezin wordt niet bepaald door het geslacht van de ouders, maar door de liefde, toewijding en saamhorigheid die wordt getoond. Of de vraagsteller het nu wil accepteren of niet, er zijn verschillende gezinsvormen in onze gemeenschap die deel

uitmaken van de basis van de samenleving. Een gezin wordt niet gevormd door slechts één moeder en één vader. Het huwelijk voor koppels van hetzelfde geslacht geeft wettelijke erkenning aan de gezinnen die hier al bestaan om de levens te beschermen van degenen die hebben samengewerkt. De "basis" van de samenleving is niet zo fragiel dat ze kapot zal worden gemaakt door een discriminatie te corrigeren. De basis zal alleen maar sterker worden als iedereen in de samenleving gewaardeerd en gerespecteerd worden voor wie ze zijn.

Kico ta e impacto financiero riba e fondonan di AZV, SVB, APFA ora cu introduci e ley?

Trouwen voor koppels van hetzelfde geslacht staat los van de financiële kosten van de AZV. Dit is een sociale ziektekostenverzekering waarin iedereen, ongeacht seksuele geaardheid, gedekt is. Trouwen voor paren van hetzelfde geslacht brengt geen verandering in de uitgaven met zich.

Wat betreft de SVB en APFA is het enige wat eerlijk is, dat iemand die heeft bijgedragen aan het fonds ook de vruchten van zijn of haar bijdrage kan ontvangen. De rechtvaardige consequentie is belangrijker dan de financiële consequentie. Initiatiefnemers willen er echter aan herinneren dat dit een gemiddelde is van 12 getrouwde stellen van hetzelfde geslacht per jaar. Dit is een minderheid zonder materiële gevolgen voor de fondsen van instellingen zoals APFA of SVB!

Iniciadornan por duna un rapport cu estudionan haci riba esakinan?

Tenzij men het huwelijk voor paren van verschillend geslacht wil verbieden om de SVB- en APFA-fondsen veilig te stellen, is deze vraag niet relevant. Leden van de LGBT+ gemeenschap dragen bij aan het fonds en hebben het recht net als alle andere burgers op wat hun bijdrage aanbiedt. Eventuele marginale financiële gevolgen mogen niet meer wegen dan onze Staatsregeling en de verplichting voor alle mensen om in gelijke gevallen gelijk behandeld te worden.

Ondergetekende spreekt de hoop uit dat met het bovenstaande de vragen van de leden van de fractie van de MEP voldoende zijn beantwoord.

Initiatiefnemers hebben met belangstelling kennisgenomen van de vragen van het onafhankelijk lid de heer mr. dr. R.R. Santos do Nascimento over de wijziging van het Burgerlijk Wetboek van Aruba en een aantal landsverordeningen in verband met de openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht en de reeds opgeheven handelingsonbekwaamheid van gehuwde vrouwen voor het verrichten van

bepaalde rechtshandelingen. Onderstaand zullen ondergetekenden trachten daarop bevredigende antwoorden te geven.

Por splica si e autornan di e iniciativa di ley aki ta reconoce cu pa un gran parti di nos comunidad, matrimonio tin mas cu simplemente un balor sentimental-emocional y simbolico, como cu e tambe tin un nificacion sagrado y religioso?

Hoewel de oorsprong van het huwelijk niet religieus is, wordt erkend dat het voor sommige delen van onze gemeenschap een heilige en religieuze betekenis heeft. Het is belangrijk om op te merken dat het ontwerp betrekking heeft op het burgerlijk huwelijk. Het is ook belangrijk om op te merken dat sommige religies huwelijken tussen mensen van hetzelfde geslacht toestaan als een heilig onderdeel van hun ritueel en/of religieus sacrament. Het is echter begrijpelijk dat sommige delen van onze gemeenschap zich verzetten tegen de uitbreiding van het burgerlijk huwelijk naar paren van hetzelfde geslacht. De doctrine of overtuiging van een gelovige mag echter nooit als reden worden beschouwd om de rechten van een ander te beperken of te ontzeggen, dat is tirannie. We breiden dit uit door een naar onze mening zeer goede passage te citeren uit een uitspraak van het Constitutionele Hof van Zuid-Afrika (Constitutionele Hof van Zuid-Afrika, 1 december 2005, CCT60/04, CCT10/05):

“It is one thing for the Court to acknowledge the important role that religion plays in our public life. It is quite another to use religious doctrine as a source for interpreting the Constitution. It would be out of order to employ the religious sentiments of some as a guide to the constitutional rights of others.” (r.o. 92). (...)

“In the open and democratic society contemplated by the Constitution there must be mutually respectful co-existence between the secular and the sacred. The function of the Court is to recognise the sphere which each inhabits, not to force the one into the sphere of the other. Provided there is no prejudice to the fundamental rights of any person or group, the law will legitimately acknowledge a diversity of strongly- held opinions on matters of great public controversy. I stress the qualification that there must be no prejudice to basic rights. Majoritarian opinion can often be harsh to minorities that exist outside the mainstream. It is precisely the function of the Constitution and the law to step in and counteract rather than reinforce unfair discrimination against a minority. The test, whether majoritarian or minoritarian positions are involved, must always be whether the measure under scrutiny promotes or retards the achievement of human dignity, equality and freedom.” (r.o. 94)

Initiatiefnemers benadrukken het belang van de erkenning van de rechten van koppels van hetzelfde geslacht, die bijdragen aan hun menselijke waardigheid. Dit betekent dat zij - ongeacht of ze willen huwen of niet - niet als tweederangsburgers worden behandeld. Ze hebben ook het recht en het belang om te genieten van het emotionele

en symbolische evenwicht van het burgerlijk huwelijk. Niet minder belangrijk is natuurlijk de wettelijke erkenning van hun relatie en de juridische consequenties en voordelen die ze daaraan ontleen. Dit heeft geen gevolgen voor de godsdienstvrijheid van de ander.

Por splica si den e concepto di e autornan di e iniciativa di ley aki tin espacio den e ambito publico y nos leyman pa norma y balor Cristian?

Initiatiefnemers zijn van mening dat onze wetten in overeenstemming moeten zijn met onze Staatsregeling. De normen en waarden van de één hoeft niet de normen en waarden van de ander te zijn. Dit is zelfs waar in het christendom, waar verschillende dominaties verschillende interpretaties van de normen en waarden hebben. De normen en waarden van de één kunnen echter niet worden opgelegd aan de ander. Wat het wetgevende proces moet leiden is onze Staatsregeling.

Por splica si den e concepto di e autornan di e iniciativa di ley aki matrimonio ta marca cuminsamento di un relacion duradero heterosexual c.q. homosexual of matrimonio ta reconocimiento di un relacion duradero heterosexual c.q. homosexual existente?

In het ontwerp is het huwelijk voor paren van dezelfde seksen een teken van de manier waarop het paar ervoor heeft gekozen om hun verbintenis op de hoogst mogelijke manier te intensiveren, en markeert het de vervulling van zowel een sentimentele als een juridische verbintenis tot hun voorrecht en gevolgen. Op deze manier is het ook een erkenning van het feit dat het paar zich heeft verbonden tot de sterkst mogelijke verbintenis om hun privéleven te organiseren met alle voordelen en verplichtingen in hun gemeenschap met hun geliefden waar ze op een officiële openbare manier recht op hebben.

Por splica pakico e autornan di e iniciativa di ley aki kier impone un definicion nobo di matrimonio riba nos comunidad sin tene cuenta cu e hecho cu un parti grandi di nos comunidad kier preserva matrimonio tradicional?

Het blijkt dat 57% van onze bevolking voorstander is van het huwelijk voor koppels van hetzelfde geslacht.

<https://orguyo.org/pressrelease/encuestaintroducimatrimoniodimesunsexo.pdf>

Een handtekeningenactie om bij de regering aan te dringen om in cassatie te gaan tegen de uitspraak van het Hof die het huwelijk heeft opengesteld voor paren van hetzelfde geslacht heeft 16.000-18.000 handtekeningen bereikt die niet zijn geverifieerd. Ervan uitgaande dat alle handtekeningen afkomstig waren van Arubaanse ingezetenen, betekent dit 16,8% van onze bevolking tegen en 83,2% zonder bezwaar of voor. Ervan uitgaande dat de ondertekenaars legale inwoners van Aruba zijn,

meerderjarig en de Nederlandse nationaliteit bezitten, vertegenwoordigt dit 30% van onze kiezers. Er wordt gesteld dat 30% van onze kiezers tegen het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht is en 70% geen bezwaar heeft. Dit leidt tot de conclusie dat de meerderheid van onze samenleving geen bezwaar heeft tegen of voorstander is van het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht.

De echte oplegging is nu dat nu 16,8% van onze bevolking en/of 30% van onze kiezers wil dat we onze Staatsregeling, onze rechtsstaat en onze wetten opzij worden gelegd, om discriminatie van een minderheid te blijven toestaan met alle negatieve gevolgen van dien. De minderheid wil de organen van onze democratie in diskrediet brengen en hun doctrine en/of interpretatie van het geschrift opleggen aan de hele gemeenschap, wat een echte oplegging is en als tirannie beschouwd kan worden.

De initiatiefnemers zijn van mening dat de wetgever de plicht heeft om onze wetten aan te passen om de grondwettelijke rechten te respecteren. De initiatiefnemers zijn van mening dat ons nationale recht, via een gelijkheidsbeginsel dat is vastgelegd in artikel I:1 van onze Staatsregeling, een gelijke behandeling van koppels van dezelfde seksen garandeert. Er is immers geen geldige rechtvaardiging om paren van hetzelfde geslacht uit te sluiten van het huwelijk (dit wordt bevestigd in de uitspraak van het Gemeenschappelijk Hof in de zaak 'Orguyo / Land Aruba'). Het Gemeenschappelijk Hof was ook heel duidelijk dat dit recht onafhankelijk is van de mening van een minderheid en/of meerderheid.

Den cuadro di articulo 12 di e EVRM e boluntad di e partidonan na e tratado aki ta forma un hustificacion obhetivo pa limita matrimonio na un union entre un homber y un muhe. Dicon e autornan di e iniciativa di ley aki ta haya cu e boluntad di e mayoria di e comunidad di Aruba no lo forma un hustificacion obhetivo pa limita matrimonio na un union entre un homber y un muhe?

Uit artikel 53 van het EVRM blijkt dat de bepalingen uit het EVRM het absolute minimum voorschrijven waar een lidstaat aan moet voldoen, en nu juist niét uitgelegd mogen worden als inhoudende een beperking van de mensenrechtelijke bescherming die onder nationaal recht geboden kan worden. EVRM is dus niet een maximum waaraan een lidstaat zich moet houden. De nationale wetgeving van een lidstaat mag méér rechten aan zijn burgers toekennen dan het absolute minimum dat het EVRM voorschrijft.

Met andere woorden, niets in het EVRM heeft tot doel de rechten van burgers te beperken. Dit is volgens de bepalingen van het EVRM zelf.

Ook een meerderheid (waarvan is aangetoond dat die niet bestaat) kan hiervoor geen objectieve rechtvaardiging vormen. Toepassing van een mensenrecht (in dit geval artikel I.1 Staatsregeling) op minderheden kan niet afhankelijk worden gemaakt van de

mening van een meerderheid (zie onder meer EHRM 20 juni 2017, 67667/09, 44092/12 en 56717/12, r.o. 70 en 71 (Bayev e.a./Rusland) en EHRM 13 juni 2017, 67667/09, 44092/12 en 56717/12, r.o. 70 en 71 (Bayev e.a./Rusland). Rusland) en EHRM 13 juli 2021, 40792/10, 30538/14 en 43439/14, r.o. 52 (Fedotova e.a./Rusland), maar ook GEA Curaçao 13 september 2021, ECLI:NL:OGEAC:2021:160 r.o. 3.16).

Por splica pakico e autornan di e iniciativa di ley aki no a opta pa aumenta e derechonan y privilegionan mara na e geregistreerd partnerschap en bes di substitui matrimonio tradicional cu ta constitui den ley pa un otro concepto di matrimonio?

Het creëren van een instituut, het geregistreerde partnerschap, dat als doel heeft koppels van hetzelfde geslacht de symbolische en emotionele balans te bieden dat huwelijk met zich meebrengt, wordt gezien als een ‘separate, but equal’ (aparte, maar gelijke) oplossing. De doctrine van ‘separate, but equal’ (apart, maar gelijk) maakt deel uit van de segregatieperiode in de Verenigde Staten, waarin personen met een donkere huidskleur alleen achter in de bus mochten zitten. Er werd toentertijd beargumenteerd dat de behandeling gelijk, maar apart, is, aangezien mensen met donkere huidskleur ook naar dezelfde bestemming werden vervoerd. Tegenwoordig erkennen we dat dit soort aparte behandeling is, niets van doen heeft van gelijke behandeling. In het licht hiervan is de keuze voor een aparte status voor koppels van hetzelfde geslacht nog steeds discriminatie. Ook al zijn de juridische gevolgen praktisch hetzelfde (zie ook Hof - Orguyo/ Land Aruba, paragraaf 2.43).

Ondergetekenden spreekt de hoop uit dat met het bovenstaande de vragen van het onafhankelijk lid de heer mr. dr. R.R. Santos do Nascimento voldoende zijn beantwoord.

Initiatiefnemers hebben met belangstelling kennisgenomen van de vragen van het onafhankelijk lid mevrouw mr. G.L. Croes over de wijziging van het Burgerlijk Wetboek van Aruba en een aantal landsverordeningen in verband met de openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht en de reeds opgeheven handelingsonbekwaamheid van gehuwde vrouwen voor het verrichten van bepaalde rechtshandelingen. Onderstaand zullen ondergetekenden trachten daarop bevredigende antwoorden te geven.

Hoe zal de omzetting van een geregistreerd partnerschap tussen twee personen van gelijk geslacht in een akte van huwelijksaangifte/huwelijksakte, bestaande

familierechtelijke betrekkingen met kinderen beïnvloeden? Met name, kinderen die voor de omzetting zijn geboren?

Een geregistreerd partnerschap van twee personen van gelijk geslacht heeft niet automatisch afstammingsrechtelijke gevolgen voor het kind. Daar komt geen verandering in bij het omzetten van het huwelijk. Voor wat betreft de positie van kinderen dienen andere afwegingen plaats te vinden, die buiten de strekking van het ontwerp vallen.

Dat betekent echter niet dat de relatie tussen een kind en beide personen die voor zijn opvoeding zorgt in zijn geheel niet wettelijk wordt beschermd. Los van het bestaan van de mogelijkheid om te huwen, kan een kind met de niet biologische ouder in een (gewezen) relatie van gelijk geslacht, binnen de strekking van 'family life' in de zin van artikel 8 EVRM kan vallen (volg: EHRM Grote Kamer 19 februari 2013, 19010/07, r.o. 92 e.v. Zie ook Gem. Hof van Justitie 23 mei 2017, GHIS 62467 H 398/16). Daarbij kan zowel het kind als de persoon waarmee hij in een family life-verband staat rechten ontlenen die uit laatstgenoemde artikel voortvloeien. Te denken valt het recht op omgang, hetgeen overigens ook op grond van artikel 1:377f BWA kan worden verzocht.

Zal bij de omzetting van een geregistreerd partnerschap naar een huwelijk tussen twee personen van gelijk geslacht de rechtsgevolgen met terugwerkende kracht geschieden?

Nee, de omzetting heeft geen terugwerkende kracht, de rechten en plichten van het huwelijk worden vervuld vanaf de datum van de omzetting.

Eveneens voor huidige geregistreerde huwelijken van gelijk geslacht?

Getrouwde stellen van hetzelfde geslacht verkrijgen dezelfde rechten en plichten als een huwelijk van verschillend geslacht op het moment dat de landsverordening van kracht wordt.

In geval dat een persoon lichamelijke aanpassing heeft gedaan naar een andere geslacht en deze de rechtbank heeft verzocht voor een wijziging van geslacht in de akte van geboorte, zal de ambtenaar van de burgerlijke stand de aangepaste akte van geboorte erkennen voor een huwelijk van hetzelfde geslacht?

Het EHRM erkende dat er sinds de goedkeuring van het EVRM grote sociale veranderingen in de instelling van het huwelijk hebben plaatsgevonden, evenals drastische veranderingen als gevolg van ontwikkelingen in de geneeskunde en

wetenschap op het gebied van transseksualiteit. Het oordeelde daarom dat een toetsing van congruente biologische factoren niet langer doorslaggevend kon zijn bij het ontkennen van de wettelijke erkenning van transseksuelen, maar dat ook aandacht moest worden besteed aan de sociale rol van het toegewezen geslacht (EHRM 11 juli 2002, 28957/95 (Christine Goodwin v. the United Kingdom)). Dit betekende dat artikel 12 EVRM nu eindelijk kon worden opgevat als om mannen en vrouwen op te nemen die postoperatieve transseksuelen waren. Sinds Goodwin zijn er meer gevallen geweest die handelden over transseksuelen en gelijke huwelijksrechten, maar Goodwin kan met name worden beschouwd als een doorbraak voor transseksuelen die wettelijke rechten en erkenning van hun verkregen geslacht willen verwerven.

Gelet op deze jurisprudentie van het EVRM, geldt nu al dat bij het voltrekken van een huwelijk de toegewezen geslacht bepalend en niet het geslacht aangegeven op de (oorspronkelijke) geboorteakte. Bij het openstellen van het huwelijk voor paren van gelijk geslacht, kunnen transseksuelen ook trouwen met hun partner, zelfs indien (nog) geen verandering is gebracht in de status van hun toegewezen geslacht.

De wijzigingen op de juridische betekenis van het huwelijk zal veel effect hebben op de religieuze, maatschappelijke en culturele betekenis van het huwelijk. De opvatting dat huwelijk alleen tussen twee personen van verschillend geslacht kan bestaan, en de bezwaren tegen de openstelling van het huwelijk die samenhangen met de godsdienstige betekenis van het huwelijk, vergt dat er een duidelijke voorlichtingspakket moet bestaan betreft de keuzes die gemaakt kunnen worden tussen soorten huwelijk en partnerschappen, verschillende geslacht en kinderen, diverse wijzen waarop relaties in juridische zin vormgegeven kunnen worden (met name in relatie tot de sociale en fiscale wetgeving). Wie zal de meest geëigende zijn voor de voorbereiding en uitvoering van deze voorlichtingscampagne?

De initiatiefnemers beseffen dat openstellen van het huwelijk vanuit de religieuze of andere overtuigingen bij een deel van de bevolking op bezwaren stuit. Hoewel bezwaren bij sommigen vanuit hun levensovertuigingen bestaan, zal het te ver gaan om die bezwaren te gebruiken om rechten van anderen te beperken of te ontzeggen. Wij onderbouwen dit verder met het aanhalen van naar ons mening een zo keurig verwoorde passage uit een uitspraak van het Constitutionele Hof van Zuid Africa (Constitutional Court of South Africa, 1 december 2005, CCT60/04, CCT10/05):

“It is one thing for the Court to acknowledge the important role that religion plays in our public life. It is quite another to use religious doctrine as a source for

interpreting the Constitution. It would be out of order to employ the religious sentiments of some as a guide to the constitutional rights of others.” (r.o. 92). (...)

“In the open and democratic society contemplated by the Constitution there must be mutually respectful co-existence between the secular and the sacred. The function of the Court is to recognise the sphere which each inhabits, not to force the one into the sphere of the other. Provided there is no prejudice to the fundamental rights of any person or group, the law will legitimately acknowledge a diversity of strongly- held opinions on matters of great public controversy. I stress the qualification that there must be no prejudice to basic rights. Majoritarian opinion can often be harsh to minorities that exist outside the mainstream. It is precisely the function of the Constitution and the law to step in and counteract rather than reinforce unfair discrimination against a minority. The test, whether majoritarian or minoritarian positions are involved, must always be whether the measure under scrutiny promotes or retards the achievement of human dignity, equality and freedom.” (r.o. 94)

Het gaat de initiatiefnemers daarbij, dat rechten van paren van gelijk geslacht wordt erkend, die zal bijdragen aan hun menselijke waardigheid. Dit omdat zij - los van het feit of zij al dan niet wensen te huwen - niet als tweederangsburgers worden aangewezen. Ook zij hebben er recht op en belang bij om van de emotionele en symbolische waarden van het burgerlijke huwelijk te mogen genieten. Niet minder belangrijk natuurlijk zijn de wettelijke erkenning van hun relatie alsmede de rechtsgevolgen die dat met zich meebrengt. Dit alles zonder dat de vrijheid van religie van anderen worden aangetast.

Voor wat betreft de opmerking over de godsdienstige betekenis van het huwelijk wordt door de initiatiefnemers opgemerkt dat ingevolge artikel 1:30 BWA de wet het huwelijk alleen in zijn burgerlijke betrekking beschouwd. De initiatiefnemers hebben het slechts over het burgerlijke huwelijk zoals in onze Burgerlijk Wetboek geregeld. Religieuze instellingen kunnen zelf beslissen of zij paren van gelijk geslacht al dan niet toelaten tot het door hen gezegende godsdienstige huwelijk.

Er bestaan twee rechtsfiguren waar relaties bij wet worden erkend. De ene is het huwelijk en de andere het geregistreerd partnerschap. Het gaat om dezelfde rechtsfiguren, in de zin dat er geen heterohuwelijk bestaat en een homohuwelijk. Er bestaat maar één huwelijk, waar zowel paren van verschillend als van gelijk geslacht gebruik kunnen maken.

De initiatiefnemers onderschrijven dat het voor de burgers duidelijk moet zijn, wat deze rechtsfiguren precies inhouden, zodat zij een keuze kunnen maken welke het beste bij hun passen. Dat zou middels een voorlichtingscampagne kunnen geschieden, maar ook bijvoorbeeld door inlichting door de Dienst Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister te geven, wanneer burgers daarover vragen hebben. Uitvoering van dergelijke campagnes en/of inlichtingen zou door de overheid moeten geschieden.

Kan een inzicht verschaft worden hoe in een voorlichtende zin de rechtsgevolgen van de verschillende denkbare keuzes in kaart gebracht zal kunnen worden?

Het verschil tussen huwelijk en het geregistreerd partnerschap kan het beste in kaart worden gebracht aan de hand van een enorm aantal rechtsgevolgen niet van toepassing op het geregistreerd partnerschap. De meest opvallende zijn de volgende:

Burgerlijke rechten:

- het erfrecht is niet van toepassing verklaard, hetgeen in het bijzonder verbaast, nu het erfrecht juist expliciet in de jurisprudentie van het EHRM wordt beschreven als *core right* dat landen in ieder geval geregeld moeten hebben voor paren van gelijk geslacht (EHRM 7 november 2013, 29381/09 en 32684/09, r.o. 81 (Vallianatos and Others v. Greece) en EHRM 21 juli 2015, 18766/11 en 36030/11, r.o. 174 (Oliari and Others v. Italy));
- Door een geregistreerd partnerschap ontstaat, anders dan bij huwelijk, geen aanverwantschap met de bloedverwanten van de partner (artikel 1:3 BWA). In de wet worden verschillende rechten gegeven voor wat betreft het aanverwantschap. Als voorbeeld geldt feiten aannemelijk maken aan de hand van getuigenis van (onder meer) aanverwanten, in de zin van artikel 19 lid 8 Landsverordening wegverkeer (AB 1997 no. 18), met behoud van salaris vrij nemen in verband met overlijden en begrafenis van aanverwanten (artikel 7:628 lid 5 BWA), bepaalde verschoningsrechten tegen verklaren tegen (onder meer) aanverwanten (bijvoorbeeld artikel 9 Landsverordening volkstelling (AB 1990 no. GT 10), artikel 144 Rechtsvordering, artikel 253 Wetboek van Strafvordering van Aruba en artikel 2:143 lid 3 Wetboek van Strafrecht van Aruba);
- Geregistreerde partners kunnen niet rekenen op levensonderhoud van stiefkinderen, en een partner kan niet rekenen dat de andere partner bijdraagt in het levensonderhoud van zijn meerderjarige kinderen (zie artikel 1:392 en 1:395a BWA);

- Als een persoon verplicht is levensonderhoud te verstrekken aan twee of meer personen, heeft de geregistreerde partner, anders dan de echtgenoot of vroegere echtgenoot, geen voorrang boven de schoonouders (artikel 1:400 BWA);
- Er zijn diverse bepalingen in het BWA die naast de echtgenoot ook een mogelijkheid openlaat voor de levensgezel. Bijvoorbeeld de levensgezel kan, evenals de echtgenoot, instellen van bewind (1:432 BWA) en mentorschap (1:451 BWA) verzoeken. Dit geldt ook voor medische beslissingen als de patiënt zelf niet instaat is deze te nemen (artikel 7:465 BWA). Echter is het de vraag of een geregistreerde partner per definitie als een levensgezel kan worden aangemerkt. Bij gehuwden hoeft niet te worden aangetoond dat zij samenwonen, terwijl dat voor de geregistreerde partners nog de vraag is. Het is niet gerechtvaardigd om de geregistreerde partners in die onzekerheid te laten;
- Anders dan bij het huwelijk is op grond van artikel 3:321 BWA het geregistreerd partnerschap geen grond voor verlening van de verjaringstermijn zoals bepaald in artikel 3:320 BWA;
- Bij toebrenging van nadeel gelegen in de aantasting van de nagedachtenis van een overledenen, heeft de partner, anders dan de echtgenoot, geen recht op een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding (6:106 BWA);
- Op grond van artikel 6:108 BWA heeft de echtgenoot recht op vergoeding van gedeelde levensonderhoud, tegenover degene die voor het overlijden van de andere aansprakelijk is (artikel 6:108 BWA). Dit geldt niet voor het geregistreerd partnerschap;
- In een civiele procedure is de echtgenoot niet verplicht om tegen zijn echtgenoot of vroegere echtgenoot te verklaren (artikel 144 Rv). Ook als getuige mag een echtgenoot zich van het beantwoorden van vragen verschonen als zijn echtgenoot aan het gevaar van een strafrechtelijke veroordeling ter zake van een misdrijf zou blootstellen. Dit is niet van toepassing op het geregistreerd partnerschap. Anders dan bij gehuwden, is de partner in een civiele procedure wél verplicht om tegen de andere partner te verklaren, zelfs als zij de andere aan een strafrechtelijke veroordeling zou blootstellen;

Sociale zekerheidsrechten:

- Op grond van artikel 5 van de Cessantiaverordening (AB 1998 no. GT 18) komt een zogenaamde cessantia-uitkering toe aan de langstlevende echtgenoot van de werknemer. De geregistreerde partner kan daar wellicht aanspraak op maken op grond van het

- duurzaam met elkaar samenwonen. Echter is dat alleen van toepassing als de overleden werknemer geen kinderen van minder dan 21-jarige leeftijd heeft (artikel 5 lid 2 onder (b) en (c));
- Op grond van artikel 6 lid 2 Landsverordening reparatietoeslag (AB 2010 no. 99) hebben elk van de echtgenoten recht op reparatietoeslag wanneer zij beiden de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt;
  - Op grond van artikel 5 lid 6 van de Landsverordening ongevallenverzekering (AB 1996 no. GT 26) heeft de echtgeno(o)t(e) recht op een uitkering bij overlijden van de werknemer. Dit is niet van toepassing verklaard op het geregistreerde partnerschap;
  - De Landsverordening algemene ouderdomsverzekering (AB 1990 no. GT 33) bepaald dat na overlijden van een in het genot van ouderdomspensioen zijnde gehuwde man of vrouw, het pensioen voor drie maanden aan de langst levende echtgeno(o)t(e) wordt uitgekeerd (artikel 19 daarvan). Daarnaast ontvangt de langstlevende een bedrag ineens gelijk aan drie maanden pensioen (artikel 20 daarvan). Het is onbegrijpelijk dat de langst levende geregistreerde partner het zonder deze uitkeringen moet doen;
  - De echtgenoot kan bepaalde aanspraken maken op grond van de Landsverordening algemeen pensioen (AB 2011 no. 85). Dat geldt ook voor de ongehuwde die een duurzaam gemeenschappelijk huishouden voert. Maar, anders dan bij het huwelijk, moet dat aangetoond worden door een samenlevingscontract, de bevolkingsadministratie of als zodanig ingeschreven bij de verzekeringsmaatschappij;
  - De langstlevende registreerde partner heeft, anders dan de weduwe, geen recht op een weduwnpensioen op grond van de Landsverordening algemene weduwen- en wezenverzekering (AB 1996 no. GT 20);

Belastingen:

- Belastingvoordelen die een huwelijk met zich kan brengen, geldt niet voor het geregistreerd partnerschap. Bijvoorbeeld, bij inkomstenbelasting worden buitengewone lasten van het belastbaar inkomen afgetrokken. Buitengewone lasten zijn onder meer uitgaven ter zake van ziekte, invaliditeit, bevalling en overlijden van de echtgenoot van de belastingplichtige (artikel 16a onder (b) Landsverordening inkomstenbelasting (AB 1991 no. GT 51)). Ook bij ontbinding van de huwelijksgemeenschap geldt dat

geen overdrachtsbelasting over overdracht van onroerend goed moet worden betaald, terwijl voor de geregistreeerde partners dit niet geregeld is (artikel 11 Landsverordening overdrachtsbelasting (AB 1989 no. GT 73);

Economische rechten:

- De langstlevende echtgeno(o)t(e) mag een portret van zijn overleden echtgeno(o)t(e) vermenigvuldigen, terwijl als de langstlevende geregistreeerde partner dat zou doen dat inbreuk op het auteursrecht zou betekenen (artikel 19 Auteursverordening (AB 2003 no. GT 10)) (zie ook artikel 21 daarvan);
- Een natuurlijke persoon vergunninghouder in de zin van de Vergunningsverordening (AB 2002 no. GT 1) kan wél door zijn/haar echtgeno(o)t(e) worden bijgestaan, naar dat geldt niet voor geregistreeerde partners (artikel 9 daarvan). Bovendien kan de langstlevende echtgeno(o)t(e) bij overlijden van de andere de bedrijfsvoering voortzetten, terwijl dat niet voor de geregistreeerde partner geldt (artikel 39 daarvan), zodat die laatste bij overlijden van de partner in financiële moeilijkheden kan geraken;
- In artikel 4 Faillissementsverordening (AB 2003 no. GT 5) doet een schuldenaar aangifte tot faillietverklaring met medewerking van zijn echtgenoot, tenzij iedere gemeenschap tussen de echtgenoten is uitgesloten. Dit geldt dan niet voor geregistreeerde partners, terwijl tussen hun ook gemeenschap van goederen kan bestaan. Daarnaast is de echtgenoot van de schuldenaar mede bevoegd om in persoon of bij gemachtigde bij het verhoor van de schuldenaar te verschijnen (artikel 4 Faillissementsverordening). Bovendien mag de echtgenoot van de gefailleerde zich van het geven van getuigenis verschonen (artikel 62 Faillissementsverordening). De geregistreeerde partner kan dus wel worden verplicht tegen zijn eigen partner te verklaren;

Strafrecht:

- In het Wetboek van Strafrecht van Aruba is de echtgenote onder bepaalde omstandigheden gerechtigd is om een klacht in te stellen, voor een misdrijf dat alleen op klacht wordt vervolgd (1:139 Sr). Daarnaast is een strafbaar feit begaan tegen een echtgenoot een strafverzwarend feit (2:277 Sr). In beide gevallen geldt dat ook voor de levensgezel. Evenals bij de bespreking van de burgerlijke rechten hierboven naar voren is gebracht, valt een geregistreeerde partner niet per definitie onder de term levensgezel. In de Wetboek

van Strafrecht van Nederland is een geregistreeerde partner gelijkgesteld met echtgenoot (artikel 90octies Sr NL). In de context van het strafrecht heeft de Hoge Raad criteria gegeven voor wat onder levensgezel moet worden verstaan (HR 30 januari 2018, ECLI:NL:HR:2018:113 r.o. 3.3.2). In de meeste gevallen zal een geregistreeerde partner onder die criteria vallen, maar gevallen waar dat niet het geval zal zijn is niet ondenkbaar. Daarom geldt, zolang de gelijkstelling zoals in Nederland het geval is, in Aruba niet is geregeld, een discrepantie in het strafrecht tussen gehuwden en geregistreeerde partners blijft bestaan;

- Het verstrekken van hulpbetoon onder omstandigheden is strafbaar, zoals bepaald in artikel 3:40 Sr. Hij mag hulpbetoon weigeren om gevaar van vervolging te ontgaan of af te wenden van zijn echtgenoot. Een partner heeft niet datzelfde recht (ook niet eventueel via de term levensgezel, die hier niet is opgenomen);
- Als een verdachte verhinderd is om een raadsman te kiezen, dan is (bij het ontbreken een wettelijke vertegenwoordiger) de echtgenoot bevoegd (artikel 59 Wetboek van Strafvordering van Aruba). De geregistreeerde partner is daar dus volledig buitenspel;
- Van het doen van getuigenis of beantwoorden van vragen kan de echtgenoot, dan wel de persoon met wie de verdachte feitelijk duurzaam feitelijk samenwoont, zich verschonen (artikel 251 Sv) (zie ook artikel 253 Sr en 499 lid 2 Sr). Anders dan bij gehuwden, zal dit dus slechts op de geregistreeerde partner van toepassing zijn, als er sprake is van duurzaam feitelijke samenwoning. Zie hierboven, alhoewel dat meestal het geval zal zijn, is dat (net zoals bij het huwelijk) niet vanzelfsprekend.

Ondergetekenden spreekt de hoop uit dat met het bovenstaande de vragen van het onafhankelijk lid mevrouw mr. G.L. Croes voldoende zijn beantwoord.

M.J. Mansur

R.M.J. Raymond

M.J. Lopez-Tromp

A.A. Gunn